

Brassói Lapok

XL. évfolyam

54 szám.

Főszerkesztő:

Szele Béla dr.

Csütörtök

1934. évi március 8

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Belföldre: postai szétküldéssel havonként 60 lej, postautalványon átutalva, vagy a kiadóhivatal pénztárához befizetve. Aki pénzbeszedő megbízott utján fizet, az *beszedési díj* címén Brassóban további 2 lej, vidéken 6 lej fizet havonta. — *Külföldre* negyedévre 300 lej, félévre 600 lej, egész évre 1200 lej. — Magyarországon negyedévre 12 pengő, félévre 24 pengő, egész évre 48 pengő. — **HIRDETÉSEK** díja hirdetési oldalon 5 lej, páros (bal) szövegrészen 6 lej, páratlan (jobb) szövegrészen 8 lej négyzetcentiméterenként. Hirdetési díjak előre fizetendők. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Brassó, Károly király-utca 56-58. Telefon-számok: kiadóhivatal 82., szerkesztőség 83.

MA: LÁSSUK DÉST!

A béke

A jelszó: béke, a Dunamedence békéje, a pacifikálás és kiegyensúlyozás. Ez a hivatalos programja Mussolininek, aki a Brenner-hágón át nyúl be a közép-európai sakkjárába és tologatja figuráit. De a békét írja zászlajára minden más irányzat is, amely felkérésre vagy kérésre, megrendelésre vagy hivatalosan vonatkozik a Dunamedence sorskérdéseire. Békéről szavalnak az osztrák legitimisták éppúgy, mint az antilegitimisták, a szabadkirályválasztók és a köztársasági államforma rendíthetetlen hívei. Békét követel, nyugalomra, piacokra vágyik az ipar és mezőgazdaság a Dunamedence mind az öt országában s nem utolsósorban a legelső sorban békét áhít maga a nép, minden országok minden népe mindenütt.

Tárgyható, elasztikus jelszó a béke s különösen az Közép-Európa békéje, amelyet száz és száz egymást keresztező gazdasági és politikai érdek komplikál. Ahány irányzat, annyiféle tartalommal tölti meg a közép-európai béke fogalmát, ahány jelszó, ugyanannyi divergáló bekekeztetést és megoldási terv... Vajjon kikerekedhet-e ebből a zürzavarból, ebből az agyonkonceptuozott közép-európai problémából az igazi béke? Nem az, amely egyenlő államférfi házárd tétként rak a kártyalapra, hanem az a másik béke, amely az egymásra utalt népek kölcsönös megértésére, bizalmára, őszinte barátságára és a gazdasági krízis elleni szolidáris és természetes összefogására épül.

Ebből a szempontból vizsgálva éppenséggel nem találhatjuk öröndetesnek azt az atmoszférát, amellyel az utóbbi idők eseményei, politikai és gazdasági fejlődése telítette meg tágabb otthonunkat, a Dunamedencét.

A népek békéje parancsolóan írja elő, hogy a Dunamedence geopolitikai és gazdaságpolitikai szempontból egyaránt egymásra utalt országai összefogjanak és együttesen nagy gazdasági területet formáljanak, amely egyenrangú félként illeszkedik be a világ gazdaság nagy egysegeinek keretébe. Ennek legelső előfeltétele, hogy egymással szemben megállítsák az autarkiaik belső frontját és állandó szoros kontaktust létesítsenek azokkal a hatalmakkal, amelyek vásárlói és szállítói a Dunamedencének. Csak ez lehet a célkitűzése mindazoknak, akik komolyan, a napi politika kis játékaiktól megtestisztott vonalon akarják megvalósítani a dunai népek békéjét.

A dunai problémának tisztá és világosan körvonalazott elméleti exponálására ezútszág van mindig, valahányszor gyakorlati megoldások kerülnek a homlokterbe, mert csak így mérlegelhetjük az egyetlen helyes szemszögből, mennyire viszi előre vagy hátráltatja egy-egy újabb akció a végsőleges cél elérését. Csakis ebből a szempontból ítélhetjük meg igaz értéke szerint Mussolini közép-európai előretörését, az olasz-osztrák-magyar tárgyalások értékét, értelmét és jelentőségét.

Vessük fel a kérdést: mi jót hozott, mennyivel vitte előre a dunai probléma megoldását Mussolini erőteljes beavatkozása?

A légkör, amelyet ez a demonstratív külpolitikai sakkjárá a Dunamedencében felidézett, e pillanatban a legrosszabb és egyik legfőbb akadálya minden érdemi megoldásnak. Ha föltesszük, hogy Mussolini tényleg békét és összetartást, s nem békétlenséget és széthuzást akar, úgy egyenesen érthetetlen, miért élte

A magánvállalatokat is románnyelvű ügyvitelre kötelezi a gazdasági élet románosítását célzó törvényjavaslat

Huszezer új állást akar a kormány szerezni románoknak a bankoknál s a kereskedelmi és iparvállalatoknál

Megszigorítják az idegen alkalmazottak ellenőrzését

Bukarest, március 7.

A kormány tagjai kedden délelőtt 9 órai kezdettel minisztertanácsot tartottak, amely fél 11 órakor ért véget. A kiadott hivatalos közlemény szerint a minisztertanács különféle folyó ügyekkel foglalkozott.

KÉSZÜL A GAZDASÁGI ÉLET ROMÁNOSÍTÁSÁRÓL SZÓLÓ TÖRVÉNYJAVASLAT

Az ipar és kereskedelemügyi minisztériumban kedden délelőtt összeült az a kormánybizottság, amely kidolgozza a főleg idegeneknek a gazdasági életből való kiküszöbölésére vonatkozó törvényjavaslatot. A bizottságban a hadügyminisztérium is képviselteti magát Antonescu tábornokkal.

A javaslat csak a nem román állampolgárok munkavállalásának és alkalmazásának új feltételeit határozza meg, mégpedig külön az állammal összeköttetésben álló ipari és kereskedelmi vállalatokra s külön a bankokra és a magánvállalatokra nézve. A törvényjavaslat egyik szakasza szerint az ipar és kereskedelemügyi minisztériumban állandó bizottságot létesítenek, amely szigorúan ellenőrizni fogja az állam számára dolgozó és az iparpártolási törvénynyújtotta kedvezményeket élvező vállalatokat abból a szempontból, hogy csakis a nélkülözhetetlen idegen munkaerőket alkalmazzák.

Másik szakasz kötelezni fogja a bankokat és magánvállalatokat arra, hogy cselekvéseiket és minden iratjukat román nyelven írják, illetőleg intézzék.

A kormány arra számít, hogy e megszorítások révén mintegy huszezer állás kerül meg, amelyeket ma románokkal töltöttek majd be.

A javaslat szövege a napokban a mi-

nisztanács elé kerül s valószínűleg már a jövő hét folyamán betérjesztik a parlamentbe. Beavatottak szerint a javaslatból huszvéig mindenestre törvény lesz.

Egyelőre nincs szavunk ehhez a törvényhozáshoz. Nem bírnak szóhoz jutni.

MÉGIS FELÉRE CSÜKKENTIK A MUNKAKAMARÁK SZÁMÁT

Az ország jelenlegi husz munkakamarájának elnökei kedden délelőtt együttes

kihallgatáson jelentek meg Costinescu dr. munkaügyi miniszternél s kérték járjon közbe, hogy a kormány ne szállítsa le a munkakamarák számát, mert a munkák rendezése szempontjából okvetlenül szükség van az eredetileg létesített husz kamarára. A miniszter kijelentette, hogy a maga részéről eleget tette, ha csak tíz munkakamara marad meg s ezen az álláspontján nem kíván változtatni.

Husz kereskedelmi kamara marad az országban

A kereskedőknek is joga van a konverzióhoz

Bukarest, március 7.

Teodorescu, az új ipar- és kereskedelemügyi miniszter fogadta az ország kereskedelmi tanácsainak küldöttségét és kijelentette nekik, hogy a gazdasági életet érintő intézkedések és törvényalkotások során mindig meg fogja hallgatni véleményüket. Egyben közölte, hogy sikerült kieszközölnie, miszerint

a kereskedelmi és iparkamarák számát az eredetileg tervezett tizenkettőről most már huszra emelik fel.

Ez a végső szó a kereskedelmi kamarák kérdésében, a kormány végleges elhatározása, hogy huszat tart fenn belőlük. — Megmaradnak ezúttal a kereskedelmi kamarák Aradon, Nagyszebenben, Nagyváradon, Marosvásárhelyen, Lugoson, Bacauban és Turnu-Severinen is. A megszüntetett kamarák vagyonállaga pedig nem az állam vagy községek kezébe kerül, mint az eredeti tervet előírta, hanem a kerületi kamarák birtokába.

Biztató kijelentéseket tett azután a miniszter a konverzió kérdésében. Helyesebben elméletileg elismerte, hogy

ha a mezőgazdasági adósságok kedvezményeket élveznek, akkor a kereskedelemről és ipartól sem lehet követelni adósságaik teljes kiegyenlítését.

De hogy ez az elvi elismerés mennyiben jut kifejezésre a konverziós törvény gyakorlatában, azt nem körvonalazta a miniszter.

A kontingentálás rendszeréről szólva, elismerte Teodorescu, hogy az állandó forrása a kereskedelem és ipar kellemetlenségeinek és zaklatásainak, de mégis mit tenni ellene, mert ez a rendszer áll fenn ugyiszlóan minden országban és Románia sem képezhet kivételt. Mindenesetre igyekezní fog az árubehozatali korlátozásokat olyan módon „megfésülni” hogy a nemzeti ipar és kereskedelem érdekeit a lehetőséghez képest megóvja.

között. Ez a sakkjárá azonban, mellyel a duce kétségtelenül a kisántant és a Balkán-paktum ellen tüntetett, másfajta nyugtalanságot is felidézett. Talán akart, talán akaratlanul, de mozgásba hozta a legitimista kedélyeket és ha ma az osztrák legitimisták kis csapata az operett-színpadról a politika arénájába igyekszik átjátszani magát, ez nem kis mértékben az olasz terv kísérlőjelenségeinek következménye. Hogy pedig a Habsburg-kérdés fölvetése még a volt monarchia két egykori vezetőállamában is belső viszályt és széthuzást eredményez, az pillanatig sem kétséges.

És most tegyük föl még egyszer a kér-

dést: mi jót várhatunk a Dunamedence békét áhító népei egy olyan akciótól, amely közel s távol minden látns ellenétet kiélez, minden érdekeltet szembeállít és a nyugodt gazdasági kibontakozás útjába a blokk- és ellenblokk-képzés mázsás köveit hengeríti? Mit várhatunk egy olyan megoldási tervtől, amely a meglévő differenciákon kívül újakat tudatosított és példának okáért napvilágra hozta az osztrák és magyar mezőgazdaság érdekeinek ellentétet voltát?

Nem, amennyire a mai helyzetből megítélhető, a Mussolini-terv nem visz közelebb a dunai kérdés békéhez megoldásához.

Kigyulladt és 500 utasával együtt elpusztult egy nagy személyszállító gőzhajó

Kanton, március 7.
Londonon keresztül érkezett jelentések szerint a kantoni kikötő közelében borzalmas szerencsétlenség történt. Az egyik nagy személyszállító hajó, amelynek nevét a jelentések nem közlik, ed-

dig ismeretlen okból kigyulladt és mielőtt segítség érkezett volna, leégett. A hajónak 500 utasa volt. Valamennyien elpusztultak. A segítségül siető mentőhajók már csak holttesteket kaptak: eddig 350 hullát halásztak ki a tengerből.

A büntetlen előélet

A nagyváradi „hegyikirály” újra szerepelt a bíróság előtt

Nagyvárad, március 7.
A Görög-öldali gyilkosságért elítélt Bancsa József, a nagyváradi „hegyikirály” kedden ismét a törvény színe előtt szerepelt. Még 1930 évben együtt mulattak a hegyen a Mittelmann korcsmában Bancsa József, fivére Bancsa Gyula, Nagy Lajos és Nagy Imre hegyi legények. A mulatozás verekedésbe fulladt, Nagy Lajos rálőtt Bancsa Gyulára, viszont Bancsa József fejbeverte Nagyt. Időközben Nagy Lajos meghalt, most már csak a Bancsa fivérek kerültek törvényszék elé a véres mulatságért. A bíróság azonban úgy találta, hogy Bancsa nem volt kezdeményezője a zeneboná-

nak és felmentette.

Igen érdekes jelenet volt, mikor a bíró a szokásos személyi kérdések során feltette a kérdést Bancsa Józsefnek:

— Volt-e már büntetve?

— Nem! — vágta ki büszkén Bancsa.

Amiben különben igaza volt. Mint emlékeztet, a törvényszék ugyan 14 és 6 hónapi börtönrre ítélte Jámbor Imre meggyilkolása címén, a tábla megsemmisítette az ítéletet és az ügyet újból fogják tárgyalni.

A verekedési ügyben való felmentő ítélet után természetesen Bancsát nem engedték el, hanem továbbra is vizsgálati fogságban tartják.

Nagyszalonlán csúnyán összekaptak a liberálisok a városi koncon

Már egészen nyíltan csinálják a buzavonót

Nagyszalonla, március 7.
Érdekes kavardás van Nagyszalonlán a liberális pártban, mely a város ügyeinek vezetését is jelentékenyen befolyásolja. A kavardás Kovács Béla polgármester személye körül folyik, s szálai még 1928-ra visszanyúlnak.

1928-ban ugyanis felfüggesztették városi tisztviselői állásából Simon Endre országos liberális párttagot. Most, hogy ismét liberális vezetőség jutott a város élére, Simon Endre elvesztett állásáért 600 ezer lej kártérítésre támaszkodott igényt. Követelte Kovács Béla polgármestertől, — aki a liberális párt elnöke is —, hogy a jövő évi költségvetést terhelje meg azzal a 600 ezer lejjel, melyet Simon állása elvesztése miatt igényel. Kovács Béla törvénytelennek találta ezt a követelést és határozottan megtagadta teljesítését.

A polgármester állásfoglalásának kö-

vetkeztében Simon Endre pár liberális társával gyűlést hívott össze hétfőn este. A gyűlés megfosztotta pártelnöki tisztségétől Kovács Bélát s helyébe Simon Endrét választotta meg, alelnöknek pedig Timoc Augustint. Kedden délelőtt küldöttséget menesztettek Simonék a nagyváradi főispánhoz is s kérték, hogy polgármesteti állásából is függessze fel Kovácsot.

A kisemmizett liberális elnök, akivel közölték a gyűlés határozatait, nem vette azokat tudomásul. Azzal érvel Kovács, hogy neki kellett volna összehívnia a gyűlést, mint pártelnöknek s mivel ez nem így történt, a határozatok érvénytelenek.

Munkatársunk kérdést intézett a polgármesterhez ezzel az ügyvel kapcsolatban s Kovács Béla kijelentette, hogy a városi tanácsot meg fogja tisztítani Simon Endrétől és társaitól, mert nem látja alkalosságnak működésüket.

A halotthamvasztó szegedi fűtő a bíróság előtt

A bíróság zárt tárgyalást rendelt el

Szeged, március 7.

A szegedi törvényszék kedden délelőtt kezdte meg Bálint Kálmánnak, a szegedi Korzó-mozi fűtőjének hatalmas érdeklődéssel kísért gyilkossági perét.

A fiatal fűtő az elmúlt év nyarán irtózatos kalandba keveredett. Bálint felhívta a mozi gépházába Tóth Ilonka nevű ismerősét, akit már régóta ismert. A fiatal, szivbajos leány a gépházban huzamosabb ideig tartózkodott. A fűtő líkőrökkel kiálta meg a vendégét. Később lefeküdtek és elaludtak. Amikor a fűtő felébredt, megdöbbenéssel látta, hogy a mellette levő fiatal leány az elfogyasztott alkoholtól és a nagy hőségtől rosszul lett. A leány pár percnyi vergődés után a fűtő szemei előtt kiszenvedett. Amikor a megijedt ember látta, hogy a lányon nem lehetett segíteni,

attól való félelmében, hogy a gyilkossággal őt fogják gyanúsítani, a leány holttestét begyömöszölte a kazánba és elégette.

A borzalmas tett után a gépész jelentkezett a rendőrségen. A megindított rendőrségi nyomozás igazolta a fűtő állításait.

A bajba került ember vallomását megerősítette az a tény is, hogy az elhamvasztott leány ruháinak egy részét megtalálták a fűtő lakásán. A vádtanács arra az álláspontra helyezkedett, hogy ha Bálint Kálmán előre megfontolt szándékkal követte volna el a gyilkosságot, úgy gondja lett volna arra is, hogy a nő többi ruháit is elhamvasztja. A fűtő állítása mellett szólt az a tény is, hogy sem a megtalált ruhadarabokon, sem a kazán száján nem találtak vérvonásokat.

A fenti megállapítások alapján a vizsgálóbíró szabadlábra is helyezte a fűtőt.

Kedden délelőtt az ügyész indítványára a bíróság zárt tárgyalást rendelt el.

A különös bűnperben nagy érdeklődéssel várják az ítéletet.

Különös revolveres dráma egy párisi bankházban

Páris, március 7.

Egészen különös dráma játszódott le egyik párisi bankházban.

Felesége kíséretében megjelent a bankban az intézet egyik ügyfele, ahol a férj fel akarta venni a bankban elhelyezett közös vagyon egy részét. A feleség erőlyesen tiltakozott, amire a házasságuk vitájába beleavatkozott maga a bankár is. A kérdésben az asszonynak adott igazat és le akarta beszélni ügyfelét szándékáról. A férfit a bankár beavatkozása annyira felbőszítette, hogy dührohamban előrántotta revolverét és a bankárra rálőtt. A lövés halálos sebet ejtett. A rendőre az ügyben bevezette a nyomozást.

Egyre nő a nyugtalanság Spanyolországban

Számítani kell az általános sztrájk kitörésére is

Madrid, március 7.

Laroux új kormányának megalakulása nem csillapította le a spanyolországi nyugtalanságot. Az anarcho-szindikalista csoportok tovább folytatják a szervezkedést és az izgatást s a madridi rendőrség számít arra, hogy az általános sztrájk kitörése minden nap bekövetkezhessen.

A kormány helyzetét súlyosítja az a nézeteltérés, amely a katalán hatóságok és Madrid között keletkezett. A katalán rendőrség Barcelonában elfogott egy 44 tagból álló monarchista-fasiszta össze-

kövő társaságot. A rendőrök tanácskozáson kapták az összeesküvőket, akik között több magasrangú katonatiszt is volt és Algimian spanyol képviselő a mozgalom irányítójaként szerepelt. A madridi hatóságok kérték Algimian képviselő kiadását, ezt azonban Barcelonában megtagadták. Most élénk jegyzékváltás folyik.

Granadában már elkezdődtek a zavargások. Az utcai tüntetők megrohantak egy üzletet, a tulajdonost és két alkalmazottját agyonverték, az üzletet pedig kifosztották.

Kinos botrány az angol rádió-cenzura miatt

William Ferrie munkás a bejelentett előadás helyett tiltakozott a cenzura ellen s lemondotta előadását

London, március 7.

Az angol főváros rádió-leadójának kinos botránya van.

Az előre kinyomtatott és kiadott rádió-műsor szerint hétfőn este William Ferrie munkásnak előadást kellett volna tartania az angol munkáskérdésről. A munkás meg is jelent az előírt időben, előadás helyett azonban röviden a következőket jelentette be, a mintegy 300 ezer rádió-előfizetőnek: A rádió-cenzura olyan botrányos módon csontkította meg előadása szövegét, hogy annak most semmi értelme nincs. Eppen ezért előadását nem is tartja meg s a botrányért a felelősséget magáról elhárítja.

A bejelentés után vette a kalapját és elment, a legnagyobb zavarban hagyva hátra a stúdió vezetését. Végül is a bemondó elnézést kért a hallgatóságtól s az előadás ideje alatt könnyű zenével

szórakoztatta az előfizetőket.

A londoni lapok egyhangúan a rádió-cenzurát ítélik el. A Daily Herald közli azokat a részleteket, amelyeket a cenzura a munkás előadásából törölt. A törölt részek a kapitalizmusról, a militarizmusról, a fasizmusról és a Szovjetről szólnak. A lap megjegyzi, hogy mindezekről a kérdésekről az angol polgárok eleget hallanak ahhoz, hogy a rádió-cenzura gyámkodását visszautasítsák.

— **Asztma és szívbetege, mell- és tüdőbaj, görvély- és angorkór, pajzsmirigybetegségek és polyciszták** esetében a természetes „**Ferenc József**” keserűvíz a gyomor és belek működését kitűnően szabályozza. Európai és amerikai klinikusok tuberkulotikus egyéneknek tapasztalták, hogy a betegség kezdetén jelentkező székrekedések a **Ferenc József** víz használatát folytán lényegesen enyhültek.

Ellopták Collescu ügyész betörőjét

Kolozsvár, március 7.

A kolozsvári rendőrségre értesítés érkezett a marosvásárhelyi rendőrségtől, amely arról szól, hogy Vásárhely mellett elfogtak egy Mardarus nevű ismert betörőt, aki legutóbb Collescu ügyész lakásán is látogatást tett, Mardarust a marosvásárhelyi rendőrség át fogja kísérni Kolozsvárra, hol majd a Collescunál történt betörést fogják teljesen tisztázni. Az ügyész lakásáról a betörő 146 ezer lej készpénzt, 100 ezer lej értékű ékszert s három értékes revolvert lopott el.

Megy, vagy nem megy Titulescu Moszkvába?

Ankara, március 7.

Pár nappal ezelőtt a külföldi sajtóírók jelentése nyomán Romániában is elterjedt a hír, hogy Titulescu külügyminiszter a közeljövőben Tevfik Rüşdy török külügyminiszter társaságában Moszkvába utazik. Ezt a hírt felhivatalosan cáfolta a román külügyminisztérium.

Most Ankarából újra azt jelentik, hogy a török külügyminiszter március 14-én Bukarestbe érkezik, ahonnan Titulescunál együtt folytatja az utját Moszkvába, amennyiben Titulescunak az egészségi állapota az utazást megengedi. A jelentés még közli azt is, hogy Tevfik Rüşdy rövid időre kiszáll Szófiában is, ahol Musanoff bolgár külügyminiszterrel tárgyal.

Sarlach-járvány Bihar megyében

Nagyvárad, március 7.

A biharmegyei Barátka községben súlyos sarlach-járvány ütötte fel a fejét. A járvány a község bányászakói között nagy riadalmat keltett. A megye prefektusa a járvány terjedésének megállítására a közokorházban külön 50 ágyas járványosztályt rendeztetett be, ahová a szülők kötelesek sarlach-beteg gyerekeiket beszállítani. Ezideig 25 beteg helyezték el a járványosztályon. Amennyiben a megbetegedések száma tovább is emelkedik, az ideiglenes járványosztályt is ki kell bővíteni.

Kutba ölte magát a rosszul fizető adósok miatt

A szövetkezeti boltosnő megrázó tragédiája

Kézdivásárhely, március 7

Megrázó öngyilkosság történt Kézdivásárhelyen.

Kocsis Zsuzsika, szövetkezeti boltkezelőnő, a hajnali órákban a lakása udvarán levő kutba vetette magát és meghalt. Az öngyilkosságról senki sem tudott, csak másnap délelőtt az öngyilkos nő a kutba mellett elejtett sálja vezette nyomra lakótársnőjét, aki keresésére indult. A hat méter mély kutból csak hosszú fáradozás után tudták kihalászni a szerencsétlen asszony holttestét.

Az öngyilkos urinő a falusi szövetkezet boltját vezette és az egész faluban nagy szeretetnek örvendett jósza miatt. Éppen ez a könyörületessége vált halálának okozójává is. A boltkezelőnő a fengeteg hitelbe kiadott áru ellenérté-

kéből az utóbbi időben csak nagyon keveset tudott felhajtani. A hitelre kiadott és ki nem fizetett áruk összege meghaladta a 40 ezer lejt. Ezért az összegért, amelyet a koldusszegénnyé vált falusi lakosoktól nem lehetett beszélni — az igazgatóság a boltkezelőnőt személyileg vette felelőssé.

A szerencsétlen uriaszonyt, aki 14 éve vezette a szövetkezet kézdivásárhelyi üzletét, rettenetesen elkésértették ezek az anyagi bajok, az utóbbi időben buskomorra vált és mind többet és többet foglalkozott az öngyilkosság gondolatával.

A közszeretben álló, szerencsétlen sorsú boltkezelőnő megrázó halála mély megdöbbenést és részvétet váltott ki mindenütt.

A LEGJOBB HASHAJTÓ!

Figyeljen — hashajtó vásárlásánál — az itt feltüntetett gyári védjegyre.

Gyors és biztos eredményt csakis a KOPROL hashajtó csokoládé által ér el, amely a vért is tisztítja.

Minden darabon rajta van a Koprol név. Határozottan utasítson vissza mindenemű utánzatot, mert azok teljesen értéktelenek.

KOPROL

Nagy változás előtt áll Franciaország külpolitikai irányvonala

Készül az olasz-francia megegyezés a középeurópai kérdés megoldása érdekében

Az osztrák „császárhű néppárti” vezére reménytelenül legyint, a magyar legitimisták pénzi gyűjtenek „propaganda-alapra”

Páris, március 7.

Franciaország római nagykövete, Chambrun gróf, hazautazott Párisba és kihallgatáson jelentkezett Lebrun köztársasági elnöknel, valamint a külügyminiszterrel.

A római követ hazautazásának a külföldi diplomáciai körökben nagy jelentőséget tulajdonítanak. Chambrun gróf ugyanis hazautazása előtt sokáig tanácskozott Mussolinivel,

aki — hírek szerint — a legmesszebbmenően tájékozott a francia követet az olasz-magyar-osztrák gazdasági tömörülés kérdéséről, a közel jövőben megtörténő római hármastáblaközlésről és azokról a célkitűzésekről, amelyek Olaszországot ebben a kérdésben vezetik. Nincsenek róla pontos jelentések, de a hírek azt mondják, hogy Mussolini az utóbbi időben eléggé ápolta a francia—olasz közeledés gondolatát, nemcsak érzékeltette, hanem egyenesen ki is jelentette volna, hogy szívesen venné Franciaország támogatását tervének keresztülvitelében, ami viszont azt jelentené, hogy az olasz elgondolásokban immáron helyet találnak a francia szempontok is.

AZ OLASZ—FRANCIA MEGEGYEZÉS ELŐTT

Chambrun gróf „küldetése” és az ezzel kapcsolatos hírek érthetően nagy feltűnést keltettek a párisi sajtóban. Az érdeklődés csak nőtt akkor, amikor a kormány felhivatalosnak tekinthető Le Temps hatalmas cikket közölt a francia—olasz közeledésről és

szokatlan erőteljességgel sürgette, hogy a két ország fogjon össze a középeurópai nagy kérdés megoldása érdekében. A felhivatalos szerint ennek az összefogásnak nagy akadályai éppenséggel nincsenek. Ami a két államot egymástól tulajdonképpen elválasztotta, az Északafrika gazdasági kiaknázásának kérdése volt. Ma már ez nem olyan elrettentő, amit el ne lehetne hárítani az utóból. Franciaország nem zárkózik el attól, hogy Olaszországgal együtt a legteljesebb megértés alapján rendezze ezt a kérdést, olyan megoldást ajánlva fel, amely mindkét országra egyformán hasznos. Ezzel szemben viszont Olaszországnak csak azt az engedményt kell tennie, hogy a középeurópai olasz tervek megvalósításánál érvényesüljenek azok a francia szempontok, amelyek Franciaország keleti szövetésének érdekében mellőzhetetlenek. Franciaország maga már megtette az első lépést akkor, amikor a kisantant államokat a Magyarországhoz való közeledésre biztatta. Amennyiben Olaszországot is hasonló szempontok vezetik, a megegyezés nem maradhat el s ebben az esetben Franciaország nemcsak nem gáncsolja, hanem egyenesen elősegíti Olaszország érveit Középeurópában.

A felhivatalos Le Temps cikkéhez a többi francia lapok bőséges magyarázatot fűznek.

Nyilvánvalóan látszik, hogy a cikket sugalmazásra irták és hozták nyilvánosságra, ugyanakkor pedig az is nyilvánvaló, hogy a római követ jelentéséből Mussolini engedékenységére tűnhetett ki, mert különben a francia hivatalos körök nem üttették volna meg ezt a hangot. Vannak lapok, amelyek szerint az olasz—francia megegyezés igen-igen közel van úgy Északafrika kérdésében, mint a középeurópai olasz tervek megvalósítására vonatkozólag.

Ennek a két kérdésnek a kielégítő rendezése egy csapásra közeli jó viszonyba hozhatná Olaszországot Franciaországgal, ami a jelenlegi külpolitikai helyzetben Franciaországnak az egyre fenyegető német kérdés miatt is nagy nyeresége volna.

TOVÁBB ZAJLIK A HABSBURG-KÉRDÉS

Jellemző, hogy amíg Középeurópa jövődősorsa fölött a nagypolitika alkudozik, addig az annyira közvetlenül érdekelt országokban tovább zajlik a másodrangu kérdés, a Habsburg-restauráció ügye. A legitimisták úgy Ausztriában, mint Magyarországon nagy izga-

lomban vannak s az eddigi várakozást lázas, bár nem lényeges tevékenység váltotta fel. Az a véleményünk, hogy ezeket a „Habsburg-izgalmakat” Olaszország tulajdonképpen csak azért engedélyezte, hogy a főkérdésről elterelje velük a figyelmet s közben nyugodtabban dolgozhassék, egyre inkább megerősödjék. Starhemberg herceg és Fey alkancellár nyilatkozatai mintha csak arra lettek volna alkalmasak, hogy mesterségesen felferjék az izgalmat. Lényegében ugyanis, amint most kiderül, komoly elkötelezettséget sem a herceg, sem az alkancellár nem vállaltak s nem is vállalhattak, hiszen nem lehet vitás, hogy Mussolini tudtával és beleegyezésével tették meg nyilatkozataikat.

Igen érdekes fényt vet a valódi helyzetre az osztrák „császárhű néppárt” vezérének, Wolf ezredesnek a maga romantikus ragaszkodásában szinte tiszteletreméltó elkésereése. Ez a Wolf ezredes fogadta a budapesti „Függetlenség” munkatársát és igen méltatlankodó nyilatkozatot tett előtte.

Wolf szerint a helyzet távolról sem „olyan rózsás”, mint ahogyan a naiv legitimisták lát-

ák. Azt, amit a hivatalos, illetve felelős tényezők mondanak és tesznek, nem lehet komolyan venni.

Inkább szemfényvesztés az egész. Egyre inkább az a helyzet áll elő Ausztriában is, ami Magyarországon már régi. Az a hivatalos álláspont alakul ki, hogy „most még nem időszerte”.

Wolf szerint Starhemberg herceg és Fey alkancellár is csak ennyit mondtak s nem többet. A tény, hogy a szégyenletes „Habsburg-törvényt” el fogják törölni, hogy a Habsburgok visszakapják vagyonukat és visszatérhetnek Ausztriába, csak formai dolog, aminek nem sok jelentősége van a restauráció szempontjából. Az új törvényben ugyanis lényegében fenntartják az előbbi álláspontokat:

csak az a Habsburg térhet vissza, aki elismeri a jelenlegi államformát.

Ezt az uralkodó család aligha teheti meg. Azután, ha Ottó valóban haza akarna térni, a kormány azzal utasítja majd vissza, hogy ne okozzon nemzetközi bonyodalmakat, vagy: külpolitikai nehézségek vannak, stb. stb.

Wolf ezredes azzal fejezte be nyilatkozatát, hogy egyáltalában nincsenek vérmes reményei, sőt attól tart, hogy a helyzet az ő szempontjából nem javul, hanem romlik.

A MAGYARORSZÁGI LEGITIMISTÁK TOVÁBB LEKESEDNEK

Ugyancsak a budapesti „Függetlenség” szerint a magyar legitimisták körében nincsenek olyan aggodalmak, mint Wolf ezredesben. Ő csak lelkesednek s mivel úgy érzik, hogy a „helyzet nagyon érik” elhatározták, hogy propaganda-alapot teremtenek. Azon a gyűlésen, amelyet ennek az alapnak a megteremtésért tartottak,

összesen 300 ezer pengőt jegyeztek le a megjelent arisztokraták és földbirtokosok. Az egyik földbirtokos, akinek nem volt pénze 660 hold földet ajánlott fel.

A megajánlott 300 ezer pengő, amint a Függetlenség írja, távolról sincs még befizetve, lejegyzői azonban Ottótól már köszönő levelet kaptak azért az áldozatkészségért, amellyel ügyét támogatják.

Mégis módosítják a kamara házszabályait

A szenátus letárgyalta a közigazgatási törvény módosítását
Vasárnap mondják ki a Lupu-párt egyesülését
a nemzeti-parasztpárttal

Bukares, március 7.

A parlament munkája korántsem halad az annyiszor hangoztatott meggyorsított tempóban. A képviselőház csak kedden este fejezi be a trónbeszédre adandó válaszfelelet vitáját. Éppen a hosszas beszédekre való tekintettel Dumitrescu többségi képviselő a tegnapi esti ülésen számos más többségi képviselő aláírásával indítványt nyújtott be a házszabályok módosítására vonatkozólag olyan értelműben, hogy a felszólalók az eddigi két óra helyett csak egy órát beszélhessenek s hogy az eddiginél kevesebb számú képviselő jelenlétében is lehessen ülésezni. A többség magáévá tette az indítványt, amelyet még két ülésen felolvasnak, majd megszavazása után bizottságot küldenek ki a házszabálymódosításra.

A szenátus kedden délutáni ülésén tel-

jesen letárgyalta a közigazgatási törvény módosításáról szóló javaslatot, amelyet a tegnapi ülésen a nemzeti-parasztpárt részéről Ioanîtescu, a Magyar Párt nevében pedig Sándor József bíralt élesen, bejelentve, hogy nem szavazzák meg. Sándor József hangoztatta, hogy a magyar uralom alatt Erdélyben tökéletes volt a helyi önkormányzat. Kifogásolta, hogy az új községi tanácsokban a kisebbségi egyházak nem jutnak kellő képviselőkhöz. Kérte a belügyminisztert, hogy vegye tekintetbe azokat a módosító indítványokat, amelyeket elő fog terjeszteni.

VASÁRNAP MONDJÁK KI A LUPU-PÁRT EGYESÜLÉSÉT A NEMZETI-PARASZTPÁRTTAL

Lupu dr., aki tegnapi délután egyórás kihallgatáson volt az uralkodónál, kedden ismét hosszas megbeszélést folytatott Mi-

halacheval, a nemzeti-parasztpárt elnökével. Kiszivárgott hírek szerint Lupu bejelentette a királynak a nemzeti-parasztpártba való visszatérését s ezt az elhatározását azzal indokolja, hogy szükség van a párleszme megerősítésére.

Politikai körökben lehetségesnek tartják, hogy a két párt egyesülése már vasárnap befejezett tényé válik a Lupu-párt központi bizottságának határozata alapján.

Szatmári kommunisták a nagyváradi tábla előtt

Nagyvárad, március 7

A nagyváradi ítélőtábla kedden délelőtt ítélkezett Blumenfeld István satmári ügyvédjelölt, valamint Kajcsár Sándor és Posán Joan satmári soffőrök felett, akik a Marzescu—Mironescu rendtörvény alapján kommunista szervezkedés és agitáció vádjával kerültek a bíróság elé s akiket előzőleg a satmári törvényszék el is ítelt 3—5 hónapi fogságra.

A keddi tárgyaláson a főügyész Blumenfeld büntetésének felemelését kérte, mire a tábla fel is emelte a büntetést 3 hónapról 6 hónapra. Posán büntetését változatlanul hagyták, míg Kajcsárét 3 hónapról 15 napra szállították le.

Mindhárom elítélt felfolyamodással élt a Semmitőszékhez.

A KULCS, AMELY MEGOLDHATJA EGY ELKÉPPESZTŐ ÉLET ÉS EGY SZÖRNYŰ HALÁL TITKÁT

Hogyan zajlott le Pressard közvéleményi főügyész és doktor Prince tanácsos kétségbeesett, utolsó sóhajig menő párviadala?

A dijoni gyilkosság: az egyetlen európai ügy, amely 3 napon túl is szenzáció marad

Páris, március 7.

A fojtogató, áthatolhatatlan kód, amely megülte az őrlőgő óceánt, oszladozni kezd. Mintha látni kezdenénk már. Homályos körvonalak bontakoznak ki. Figurák bukkanak elő.

Európa legnagyobb, legkínosabb, legelképpesztebb közéleti botrányának figurái.

Bizonytalanok még. Szétfolytak, nyulnak, egymásba olvadnak. Nem lehet felismerni és megnevezni őket.

Pedig kétségtelen, hogy közöttük van.

Az ember, aki dr. Prince Albert igazságügyi tanácsost Dijontól két kilométernyire az expressz alá fektette.

A század legtitokzatosabb és legstilisusabb gyilkosai

Néhány mondat csupán és az olvasó tisztán áttekintheti azt a bonyolult, zűrzavaros anyagot, aminek egyrészt Stavisky-ügy, másrészt dr. Prince titokzatos halála a neve.

Legyünk következtetések. Az alaptétel az, hogy Stavisky Sándor, orosz származású, francia állampolgárságu egyén, aki a foglalkozási rovatba a „bankár” szót szokta volt beiktatni, hivatásos szélhámos és kalandor volt. Az események világos megértéséhez feltétlenül tudni kell azt, mit művelt ez a lángeszű iparlovag életében? Lássuk tehát, kutyafuttában, cselekedeteinek, alapításainak és alkotásainak lajstromát:

1. — 1916. decemberében váltócsalást követett el. Másfél havi fogház.

2. — 1918. szeptemberében kisebb sikkasztás miatt 3 havi fogház.

3. — Egy évvel később, mint vállalkozó, meglép a Marigny-színház teljes bevételeivel. A tőrt nagyapja, egy derék, agg orosz, kiegyenlítő is így a bűnvádi eljárás emarad.

4. — Ismét egy év múlva azzal a jól meg-alapozott mesével, hogy feltalálta a rák orvos-szerét, amelynek gyártásával majd százmilliókat lehet keresni, egy párisi kőművesi kolostor jóhiszemű apácáitól 750 ezer frankot csal ki.

5. — Félév múlva három francia polgár száz-százakat fizetett rá új „találmányára”, a Mat-ryscob-ra, amely „kétségbevonhatatlan bizonyossággal állapította meg a terhességet.”

6. — 1923. szeptemberében a párisi Taitbout-utcában megalapította első „ékszerkereskedés-t”. Hamisított ékkövekkel és a Távolkeletről csempészett kábitőszerekkel üzérkedett. Mikor az elfogatóparancsot kibocsátották ellene, már „ismeretlen helyre távozott.”

7. — Három év múlva, 1926-ban tűnt fel újra, amikor 3 millió frankot csal ki, hamisított csekket segítségével, néhány párisi banktól. Elfogták. Két évet ült. Teljes 24 hónapot.

Itt álljunk meg. Ugyanis ez a döntő pont!

★

Kerek 2 esztendő nem volt elég arra, hogy Stavisky Sándor hárommillió frankos családi ügye főtárgyalásig érjen. Sőt, 24 hónapi fogház után, 1928 tavaszán szabadlábra helyezték. A per, már ami a hivatalos formaságokat illeti, folyt tovább. De egyéb semmi. Minden esztendőben egy-két tárgyalási hatánap. S egy-két elnapolás.

Kerek 7 éve annak, hogy Stavisky kicsalta a 3 millió frankot. S e hét év alatt nem került bíróság elé az orosz kalandor.

Ami még valahogyan megmagyarázható lenne, ha Stavisky szabadonbocsátása után eltűnt volna, visszavonult volna, begubózott volna. De éppen ellenkezőleg! Most kezdődött csak a lángeszű tüzem...

1928-tól, amikor elhagyta a De la Santé-utcai gyűjtőfogházat, 1933-ig, amikor kipattant minden, öt év telt el. Mit csinált ezalatt? Folytassuk talán a lajstromot ott, ahol elhagytuk:

8. A Volnay-utcában megalapította az „Établissements Alex”-et. Vagyis: ékszerek családja, lopása, sikkasztása.

9. Egyidejűleg átvette Orleans város hitelintézetének párisi képviselőt. Vagyis: 10 millió frank értékű hamis pénztári jegy.

10. Megszerzett két párisi színházat. Ölkre fogházviselt cinkosát, Hayotte-ot nevezte ki igazgatónak.

11. 1930-ban Budapesten megkezdte az optásjegyekkel kapcsolatos tárgyalását. Ötszáz millió frankról volt szó.

12. Közben megalapította a következő vállalatot: „Crédit foncier d'entreprise” gőzmozgató

travaux publics.” Központja: Páris, Szent György-tér 28. Cgköre: 30 millió franknyi fedezetlen kötelezvény.

13. S miután az üzletek könnyen mennek, új vállalat, nem kevésbé elragadó címmel: „Caisse autonome de réglemant et de grands travaux internationaux.” Alapítási összeg: 250 ezer frank. Erre kibocsátott kötelezvények: 500 millió frank. Ezt az üzletet azonban nem tudta még, vagy már lebonyolítani Stavisky, akit...

14. ... 1932 júliusában a tengerparti St. Jean de Luz üdülőhely kaszinójában hamis játékon érnek a örökre kitiltanak.

15. Ami nem akadályozza abban, hogy Bayonne város hitelintézetének élére kerüljön a e minőségében 500 millió frankot csaljon ki. Ezek csak futó pontok. Emellett kém, Chiappe-nak, a világhírű párisi rendőrfőnöknek embere. De embere egyben valamelyik külföldi nagyhatalomnak is. Egész szervezettel dolgozik.

A kód oszlani látszik Stavisky életének és doktor Prince halálának titka felett

Csak ezért a semmiért került, csakis ezért a semmiért kerülhetett Prince táblai tanácsos egy héttel ezelőtt a Páris—dijoni expressz kerékei alá.

1930 március 18-án dr. Pachot, Franciaország egyik leghíresebb nyomozója terjedelmes beadványt intézett feletteseinek arról, hogy az előkelő Stavisky közveszélyes szélhámos.

Négy nappal később, március 22-én Grépois detektívfelügyelő hasonló értelemben leplezte le az orosz kalandort. Részletes, megfigyelésekkel és bizonyítékokkal okadatolt jelentés volt mind a kettő. Rövid idő múltán a beadványok a párisi törvényszékre kerültek. A pénzügyi bizottsághoz. Amelynek éppen doktor Prince Albert tanácsos volt az elnöke.

A két jelentés most, miután a botrány kipattant és a század legnagyobb panamáijává terebélyesedett, Lescouvé-nak, a Stavisky-ügyet vizsgáló bizottság elnökének kezébe jutott. Lescouvé megdöbbenéssel állapította meg, hogy a nagy leleplezés alapján már 3 évvel ezelőtt megtörtént, az igazságügyi hatóság azonban teljesen mozdulatlan volt és maradt.

Lescouvé tisztán akar látni. Maga elé rendeli hát Pressard-t, a köztársaság főügyészét. Előkelő egyéniség. Sógora Chau emps-nak is, a volt miniszterelnöknek, akit csak az imént buktatott meg éppen a Stavisky-panama.

— Ki a felelős? — hangzik a kérdés.

Pressard főügyész kész a válasszal:

— A mulasztást Prince tanácsos követte el. En tanácskoztam vele. Akkoriban azt mondtam nekem, hogy „a jelentések nem tartalmaznak semmi újat.” Utólag odamagyarázta a dolgot, hogy nem fogta fel jelentőségüket...

Tehát Prince! A vizsgálóbizottság elnöke megidézi őt is. A megvádolt tanácsos, akinek különben Pressard főügyész élet-halál-ellenesége, elképpelve tiltakozik. Nem igaz! Az ő lelkiismerete tiszta! Teljesíteni akarta kötelességét. De amikor a jelentéseket Pressard elé terjesztette, ez így szólt:

— Semmi új! Ismerem a dolgot már régóta...

Két egymással homlokegyenest ellenkező vallomás. Ki mond igazat? Ez a dolog nyitja! Mert a másik!... Ennél a pontnál lehet elindulni. Innen lehet felgöngyöltetni az egész szédületes panamát. A szörnyű fekélyt, amely elhatalmasodott a köztársaság testén.

A harc megindul a főügyész és a tanácsos között.

Az utóbbi fog veszíteni. Mert ha magasrangú tisztviselő is, mégis kis személyiség a főügyész mellett. És a látszat is ellene vall, hiszen az ügy az ő hatáskörébe tartozott.

Doktor Prince kétségbeesetten, lázasan kutat a múltban. Emlékezőtehetségét feszíti, papírai között matat. S február 13-án két levélre akad. Mind a kettőt Pressard írta. Az első 1930-ban, a másodikat 1931-ben:

— Ne foglalkozzék Pachot és Grépois jelentéseivel, mert ezeket én akarom elintézni...

Ime, a döntő bizonyíték.

A következő napon, február 14-én felkeresi barátját, Caujolle bíró.

— Megtaláltam Pressard két levelét! — mondja neki.

Február 15-én ugyanezt közli helyettesével, Bruzin-nal is. Majd még ugyanezen a napon bejelenti a dolgot Lescouvé-nak, a vizsgálóbizottság elnökének is azzal, hogy e döntő je-

Lapokat tart. Lovakat futtat. Gavallér. Dr. vezető. Európa legszebb hölgyeménei dőlnek karjába. Képviselők és miniszterek barátja. Kicsapongó, granszenyőr, nappalok és éjszakák hőse.

Fel kell vetni a kérdést:

1. A világhírű, világhírhedt francia politikai rendőrség nem talál semmi különösöt, semmi megfigyelnivalót Európa legnagyobb feztörjének életmódjában?

2. Az összehasonlíthatatlan és felülmúlhatatlan bünygyi osztály nem vette észre, mint gázrádálkodó a földkerekség legmerészebb szélhámosa?

3. A magasztos és meggyanúsíthatatlan francia igazságszolgáltatásnak nem szűrt szemre, hogy ugyanaz a többszörösen büntetett életű Stavisky, akit hárommillió csekkcsalási ügyében nem bírnak egyetlen kifizetői tárgyalásra sem előállítani, mert „elmebeteg” intézetben kezelik, Franciaország legnagyobb stíliu iparlovagjának életét éli?

De igen!

Gyanúsították, megfigyelték, leleplezték!

Tudták, kicsoda s mit cselekszik!

Mégsem történt semmi!

Fontosági okmányokat lefénnyépezteti és részletes vallomással együtt 21-én adja át.

Ugyancsak 15-én, az esti órákban így szól Glard táblai tanácsoshoz:

— Nyugtalanít az a parlamenti befolyásoló ami ebben az ügyben tapasztalható, valamint az a tirannikus nyomás, amit az ügyészség elnöke alkalmaz velem szemben.

Mint ismeretes, Prince egyebekben is sokat tudott. Mindent el akart mondani.

Egy nappal kihallgatása előtt darabokra vágya találták meg a sinek között.

Pressard főügyész pedig elmozdították a lábából.

★

Mindezek után, hogy teljesen objektívek legyünk, nem vonunk le semmi következtetést, (noha milyen könnyen adódhatna) s csupán Lescouvé vizsgálóbizottsági elnök szavai idézzük:

— Világos, hogy a párisi ügyészség magatartása igazolja azt a közhiedelmet, hogy Stavisky kivételes privilégiumoknak örvendett!

Tovább ennek az ügynek fejtegetésében nem lehet menni. De bizonyos az, hogy ama panamának, amelynek hullámvérselei a politikai és szellemi vezérkar legjelesebbjeit szennyezték be, már kulcsa adódott.

Csak azt kell kiderítenünk, hogy ez a kulcs meg is fordulhasson a zárban.

A kitároló ajtó mögött ott szoronganak majd az uralmi rend összes tűzei és sötét hatmai.

Doktor Prince gyilkosa, vagy gyilkosai is.

Mikes Imre

Fellázadtak a politikai foglyok egy jugoszláviai börtönben

Az őrség egyelőre tehetetlen a lázadókkal szemben

Belgrád, március 7

A mitrovicai fegyház 250 foglya, — túlnyomóan horvátok és politikai elítéltek — a hétfőn reggeli séta alkalmával fellázadt és a Szovjetet éltetve, elsáncolta magát a börtön udvarán.

Az őrség tehetetlennek bizonyult a

lázadókkal szemben. Közben a lázadók a horvát zászlót is kitépték a sáncokra s bejelentették, hogy amennyiben nem érkezik kormánybiztos, a helyzetük kivizsgálására, halálig harcolnak.

A börtön igazgatósága katonaságot kért a lázadás leverésére.

Ujabb oltási kísérletet terveznek a medgyesi égő gázszondánál

Ha ez sem sikerül, ipari vállalatok létesítenék az égő gázszonda kihasználására

Kiskapus, március 7.

A kiskapusi természeti csoda: az égő gázszonda még mindig világít.

Az égő gázszonda, immár hetedik hónapja lángol egyenlő, sőt mondhatni fokozott intenzitással és ezért igen sok híresség terjedt el arra vonatkozólag, hogy a gáztársaság ügytelenségén mulik a szonda eloltása.

A B. L. munkatársának alkalma volt hivatalos helyen informálódni a gázszonda mai körülményeit illetőleg és erre vonatkozólag a következő érdekes felvilágosításokat nyerte:

A gáztársaság eddig két esetben próbálkozott hatalmas oltási rendszerekkel, azonban mindkettő eredménytelenül végződött. Ez a két oltási kísérlet mintegy

500 vagon oltóanyagot fogyasztott el, a melynek ára hatalmas összegeket emésztett fel. Ennek következtében a gáztársaság most már földanyagot szivattyuz bele a nyitva maradt földrésekbe.

Ez a kísérlet sem árul eddig el különösebb eredményt annál kevésbé, mert a megpedezott föld réseinek betömése szinte a lehetetlenséggel határos.

Ezért a gáztársaság újabb tervekkel foglalkozik, amelyek az örökégő gázszonda eloltására irányulnak. A terveket, a melyeknek realizálása ismét súlyos milliókat fog felemészteni, egy speciális bizottság nézi át és ellenőrzi.

Az eddigi tervek szerint az újabb oltási kísérletet március közepén kezdenék meg.

Mint illetékes helyről értesülünk, a gáztársaság igazgatósága és az iparügyi minisztérium a gázszonda égése óta valószínűsítően kapja a legkülönbözőbb tiltási terveknek és kísérleteknek.

Ezek a tervek azonban csak időleges oltást eredményezhetnek a szonda felszínén és nem irányulnak, a szonda belsejében levő újabb láng-ágak teljes elfojtására.

A gáztársaságnak viszont arra kell törekednie, hogy egy olyan rendszert tanulmányozzon át és találjon, amely a szonda belső fűtőit végleg elnyomja, ezáltal megakadályozza az állandó gázfejledést és az esetleges robbanást, amely nemcsak Kiskapust, de az alig pár kilométernyire levő Medgyest is óriási veszéllyel fenyegetné.

A medgyesi égő gázszonda kiáramló gázait és a hatalmas mennyiségű kormot, a melyet a gázszonda kifejleszt, egyes jelentős iparvállalatok saját célokra akarják felhasználni.

Kilátás van tehát arra, hogy az immár sokszázmillió lejt kitévő kár, a földgáz elégetése folytán, legalább ipari vállalatok útján megtérül...

Szerencsés számok

Bukarest, március 7

Az állami osztálysorsjáték keddi déli előtti húzásán a következő számok nyertek jelentékenyebb összegeket:

150.000 lejt nyert: 40.286.

100.000 lejt nyert: 29.777.

70.000 lejt nyert: 27.625.

50.000 lejt nyert: 39.899, 52.199.

20.000 lejt: 41.790, 33.123, 78.034, 12.163.

15.000 lejt: 60.500, 69.858, 78.551, 6.250.

Nagyszámu sorsjegyet húztak még ki 10.000 lejes és kisebb nyereményekkel.

HIREK

Stavisky erénydíja

Érdekes híradást olvasunk a Nouvelles Littéraires-ban: Stavisky alapítványt akart tenni a francia akadémián, hogy annak kamataiból évenként tízezer frankkal jutalmazza azt a szépirodalmi művet, mely egészséges világnézetével és kifogástalan erkölcsi felfogásával a legjobban kiemelkedik az esztendő terméséből. Stavisky, a világ legnagyobb szélhámosa, aki sokszázmilliót skrupulus nélkül szedett ki jámbor kispolgárokból, olvasmányai terén moralistának érezte magát és felháborodott a lenyomatott erkölstelenségen, sőt a könyvektől megkövetelte azt a tisztult felfogást, azt az erkölcsi légkört, amelyből az ő élete állott a legmesszebb. És ha ki nem sül róla az igazság, talán a Stavisky-díj is bevonult volna az irodalomtörténetbe a Goncourt-díj és társai mellé s az erény koszorúzott írója évről-évre mély megcsalódással venné föl az „erényhős” Stavisky tízezer frankját, amelyről senki sem keresné, honnan és miből került ki.

— **IDŐJÁRÁSJELENTÉS.** A budapesti időjárásutató intézet jelentése szerint gyenge szél indul. A hőmérséklet változás lényegtelen, helyenként, főleg délen, esők is lehetségesek.

— **Bírói ítélettel törölték a kilyénfalvai közbirtokosságra kirótt jogtalan adóbírságot.** Csikszerepai tudósítónk jelenti: Kilyénfalva közbirtokossága 1923-ban 170 hektár kiterjedésű erdőt adott el. A szerződés szerint a vágatás után járó illetékeket és adókat a vásárló cég viseli. A cég fizetett is, az adóellenőrök azonban rövidesen kiderítették, hogy a közbirtokosság viszont nem fizetett. Jegyzőkönyvet vettek fel s minden tiltakozás és hivatkozás ellenére 2 millió 300 ezer lej bírsággal sújtották a közbirtokosságot. A közbirtokosság fellebbezett és igazoló irásokat terjesztett fel, a pénzügyminisztériumban azonban — egészen jellemző eljárás — nem vették figyelembe a bizonyító okmányokat, hanem jóváhagyták a bírságot. Így aztán a bírósághoz kellett fordulni, amely szombaton megtartott tárgyalásán megsemmisítette az adóelbírási felvetett jegyzőkönyvet, mint alaptalan megállapítást és a bírság alól a közbirtokosságot felmentette.

— **Székelvudvarhelyi hírek.** Udvarhely megye idegenforgalmának fellendítése céljából egy bizottság alakult dr. Voszka István ügyvéd elnökelete alatt, mely előkészíti a március 14-én tartandó gyűlést, hol a hivatali, ipari és gazdasági szervek közreműködése mellett megállapítanak a megye idegenforgalmi fellendülésének módjait, melynek legelső feltétele az lenne, hogy a vasút biztosítsa a félúru jegy-kedvezményt. — Contantinescu ügyvéd lemondása folytán a megüresedett interimár-elnöki székhely a kormány Hecser Kálmán nyug. tanítót, a város kormánypárti képviselőjét nevezte ki. — Sándor Mózesné, kisgalambfalvai lakos 10 hónapos gyereke még a múlt év október 14-én egy babaszemet vett be a szájába, mely lefutva torkába, a kisgyerek halálát okozta. Sándorné a székelvudvarhelyi törvényszék most gondatlanságból okozott emberölés vétsége miatt — az enyhítő körülmények figyelembevételével — 1000 lej pénzbírsággal büntette. — Szabó Károly muzsnai református lelkész, mivel figyelemzetni merete a híveket, hogy a felekezeti iskolát se hanyagolják el, a buzgó hatósági szervek államellenes izgatással vádolták. A székelvudvarhelyi törvényszék most Szabó lelkészt felmentette az alaptalan vád alól.

— **A tüzoltók és a primár.** Kovásznán történt, hogy C. Tănăsescu primár rendeletet adott ki, mely szerint megtiltotta, hogy ezután a tüzoltók elméleti oktatását a faluháza nagytermében tarthassák, ahol évek óta folyt zavarlatlanul. Szilveszter Domokos, a tüzoltók főnöke, nagy megütközéssel hallott erről és a már a folyosóra teljes számmal összegyűlt tüzoltóságot a legutolsó pillanatban között rendelet dacára bevitte a terembe. A primár most becsületértérséért indított eljárást. Szilveszter ellen, aki őt állítólag a rendelet hallatára szóbelleg bántalmazta. A különös rendelet indoka egyébként az, hogy a teremben értékes iratok hevernek szerteszét, amelyből valami elvészhetne. Mindenesetre a közigazgatási törvény szerint a községi eljárásságnak nem akadályozhat kell gördeni a tüzbiztonsági intézkedések elé, de ellenkezőleg, minden lépést segíteni, sőt áldozni a község lakói vagyona megóvása érdekében.

— **Felelős-e az utas a pénztáros hibájáért?** Sepsiszentgyörgyről jelentik: A brassói téli utazási kedvezmény ideje március elsejével lejárt. Ezt természetesen csak azok tudják, akik lapot olvasnak. Két zabolai román földműves nem tudta s ezért Brassóba szülő jegyét, a visszautazásnál annak rendje és módja szerint, lepecsételtette. A pénztáros minden megjegyzés nélkül le is pecsételte a jegyeket, a két atyafi pedig nyugodtan vonatra ült. Utközben aztán rájuk csapott a kalauz és egy ellenőr és 88-80 lej bírságot rótt ki fejékre. Az utasok azonban nem adták meg magukat ilyen simán, megtagadták a bírság kifizetését, mire igazoltatásra került a sor. Igazoló irások persze nem igen voltak, az egyiknél azonban volt egy 80 ezer lejről szóló takarékkönyv. Ezt vette elő. Veszére tette, mert a kalauz nyomban elkobozta az értékes könyvet, amikor pedig a két földműves erőlesen lépett fel, segítségül hívta a sepsiszentgyörgyi állomási

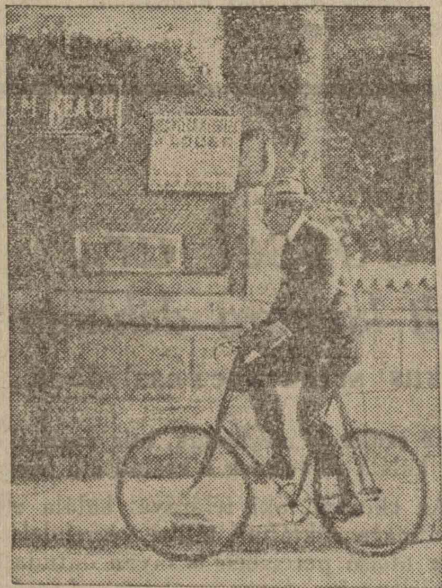
rendőrséget is, amely aztán az állomáson „lekapcsolta” a két méltatlankodó falusi embert. Feltesszük a kérdést: ilyen esetekben vajjon nem a pénztárost kellene felelősségre vonni, aki szabálytalanul lepecsételte a jegyeket s ezzel félrevezette a két szegény embert?

— **Bezárult a tordai népkönyha.** Tudósítónk írja: A tordai népkönyha, amely mult év karácsony szombatján kezdte meg működését, kéthónapi fennállás után, mult hó végén becsúszta működését. A dr. Nappendruck Kálmán orvos lelkes, fáradhatatlan vezetése alatt fennállott népkönyha 19.110 adag ebédet osztott ki és azonkívül mindennap úgy sz 6, mint az új tordai állami elemi iskolában 40 iskolás gyermeket látott el ebéddel. Az elnököt munkájában egy 7 tagú bizottság támogatta. Azonkívül a város és megye társadalmi felekezeti különbség nélkül pénzübeli és természetbeni adományokkal sietett a népkönyha segítésére. A város a népkönyha részére ingyen-termet és 25.000 lej pénzeségyt juttatott, míg a tordai földgazdárság a fűtésnél 50 százalékos kedvezményt nyújtott.

ABLAK

Nagyszerű költő ez a Goga. Legutóbbi felszólalásában kimutatta, hogy Románia minden gazdasági és kulturális intézményében a kisebbségek uralkodnak, döntenek és parancsolnak. Sokat megértünk már a mostani időben, de a vakmerő hazudozásnak, a felháborító kitalálásoknak ezt a tömegét még csak ez az új szervi-rozta fel. Szerencse, hogy beismerte azt az egyetlen vállalatot, ahol ő is igazgató-sági tag. Ez a vállalat pedig egy aranybánya. Ugy látszik baj van ezzel a bánya-óval. Kiapadóban talán az aranyere. Ezért tér át Goga ur a politikai aranybányára. Ott is a kisebbségi aranyerekben óhajt pájkálni. Csunya dolog egy költőtől, de mostanában jövedelmező az ilyesmi.

IME EGY KIRÁLY, AKI — BICIKLIZIK

Királyoknak, császároknak rendszerint olyan kedvteléseik és szentélyeik voltak s vannak, amelyek messze állanak a közönséges halandók szokásaitól. A keresztyén dín király azonban abban hasonlít országai polgáira, hogy szentélyes kerékpáros s ezt a kedvenc sportját a Riviera előkelő üdülőhelyein is nagy előszeretettel gyakorolja. Dániában a kerékpározás nemzeti sport s abban — amint képzünk is igazolja — maga az uralkodó jár elől a jó példával. Boxolni nem lehet egy királynak, az ellenfél kénytelen volna alulandó felségsértést elkövetni.

— **Sepsiszentgyörgyi székhellyel megalakult a háromszéki működő zenekarok szövetsége.** Jogi személyiséget nemrégiben nyerte el az egyesület, melynek élén dr. Keresztes Károly ügyvéd és Kovács András református lelkész állnak. Az egyesület április 8-án rendezte meg Sepsiszentgyörgyön első zenekari hangversenyét, melyre a tag-zenekarok mind beveztek, ezek között az igen jóképeségű kézdí-vásárhelyi szalonzenekar, a sepsiszentgyörgyi szalonzenekar, Kovásznai, kézdíalibsi stb. zenekarok.

— **Huszonöt másodpernyi fogházra ítélték egy gyanakvó férjet.** Newyorkból jelentik: Az amerikai bírásokodás sok szabadságot enged a bírónak. Ismeretes az a rekordbüntetés, amellyel egy amerikai bíró annakidején a Standard Oil társaságot ítélte a trösztellenes törvény megszegése miatt. 29 milliót kellett a társaságnak lefizetnie, még pedig békébeli dollárokból. Most a másik véglet irányában mozog egy ítélet, amelyet a bíró egy férjre szabott ki. A férj büne az volt hogy jogellenesen felbontott egy levelet, amely felesége címére érkezett, mert az volt a véleménye, hogy oku van féltékenységre. A bíró a férjet 25 másodpercig tartó elzárásra ítélte. Az ítéletet azonnal végrehajtották. A büntetés kirozítását a bíró órával a kezében ellenőrizte. A férfi nem mondhatja magát többé büntetlen előéletűnek, de az asz-szony sem volt megelégedve a büntetés mértékével, mert azt olvasta ki belőle,

hogy a büntetés csupán jelképes és hogy a bíró talán maga is kissé osztózik a férj gyanújában.

— **Halálszót fegyverrel.** Tudósítónk jelenti: Gelence község határában két orvhalászt fogott el az állami vadőr. Egyiküknél fejsze volt, a másiknál katonafegyver, s benne öt darab töl-tény. A fegyverrel az illető halakat lött a vízben. A bementett név szerint hírhedt orvhalász volt a tettes, akit, habár szabadlábra helyeztek, az eljárást megindították ellene. Most a tárgyalásra időzéken derült ki, hogy hamis név- és lakcímet mondott be a ravasz és veszélyes orvhalászok.

— **Százezerből másfél millió.** Sepsiszentgyörgyről jelentik: Beszámoltunk arról, hogy Szabó Mózes, Sepsiszentgyörgy város sikkasztó és öngyilkos pénztárnoka ügyében megindult nyomozás megállapította, hogy a hűtlen pénztárnok 100 ezer lejt használt fel saját céljaira. Egyik tulbuzgó kis ujság az öngyilkossággal kapcsolatban most megállapítja, hogy Szabó Mózes nem százezer, hanem másfélmillió lejt sikkasztott el a város pénzéből. A hír egészen valószínűtlen, már csak azért is, mert Sepsiszentgyörgy pénztárából aránylag rövid idő alatt ilyen nagyszámú pénzt képtelenség kilopdosni. Elég sok az a százezer is. Kár ilyen csúnyán megszo-rozni.

— **Hidegvérű betörők.** Tordáról jelentik: Torda lakosságát két vakmerő betörés tartja izgalomban. Az egyiket ismeretlen tettesek a város központjában, a legforgalmasabb utvonalon mentén fekvő vármegyei prefektúra épületében követkették el, ahonnan — miként azt a B. L. annak idején megírta, — az épületben levő hivatalok átkutatása után két írógépet és különféle irodai felszereléseket vittek el. A betörést senki sem vette észre. A tettesek alkulcsal jutottak be az épületbe, ahonnan, — munkájuk elvégzésével, — eltűntek. Nem fedlezkettek meg arról sem, hogy távozásuk után mindent gondosan ismét bezárjanak. A másik betörés, amely vakmerőség tekintetében még azt is felülmúlja, ugyanazon a helyen, a Mária királyné-téren, a „Singer”-féle varrógép üzletben történt. A tettesek itt is alkulcsal hatoltak be az üzletbe, ahonnan, a fiokok feifeszítése után, elvitték az ott talált 100 ezer lej készpénzt. A betörők vakmerőségére nézve nemcsak az jellemző, hogy központi helyen, ahol többek között a csendőrkaszárnya is van, mertek betörést elkövetni, hanem az a körülmény, hogy munkájukhoz volt bátorságuk az üzlet villanylámpáit is felgyújtani és teljes fény mellett dolgozni. Munkájukat elvégezve, az üzletet nyitva hagyták és úgy távoztak el. A tordai rendőrség, amely a tél folyamán gyakori razziaik rendezésével igyekezett a várost a gyanus elemektől megtisztítani, széleskörű nyomozást indított a vakmerő tettesek kézrekerítésére, akik — minden valószínűséggel — azonosak azokkal a betörőkkel, akik röviddel ezelőtt a prefektúrára látogattak el.

— **Kötelesség és szíveség.** Sepsiszentgyörgyről jelentik: Az utóbbi időben a sepsiszentgyörgyi közönség körében szinte állandóvá váltak a panaszkok a különböző állami intézmények, de különösen a pénzügyigazgatóság tisztviselőinek viselkedése ellen. Ezek a tisztviselők a hozzájuk forduló polgáreemberekkel a legdurvábban és a leggorombábban bán-

FEJFÁJÁSOK

idegzsába, influenza, rheumás fájda-mak esakis a

Dr. NANU MUSCEL-féle
ANTINEURALGIC

által gyógyíthatók. Eredeti dobozban, mely két kapszulát (ostyában) tartalmaz, fenti eredeti jelzéssel. — Kapható gyógyszerárakban és drogériákban.

nak, kéréseiket pedig későre és rosszul intézik el. Jó lenne, ha ezek a hatalmas-kodó tisztviselők megjegyeznék már azt az annyszor hajtogatott mondást, hogy nem a közönség van értük, hanem ők vannak a közért és nem szíveséget, vagy jótékony-ságot gyakorolnak akkor, ha a rászoruló rendelkezésére állanak, hanem legelőször kötelességüket teljesítik.

— **Egy tolvajtársaság hónapokon keresztül fosztogatott egy tordai péküzemet.** Tordáról jelentik: A tordai Szémán József-féle péküzem néhány alkalmazottja, névszerint: Corei Tódor, Many Miklós és Reinberger Ferenc, nem érte be azzal a keresettel, amelyet nekik a péküzemnél való alkalmazás jelentett, hanem azonkívül még tolvajtársasággá szervezkedve, hónapokon keresztül lisztet, kenyeret, zsákokat szállítottak el az üzemből. A lopott holmi elszállítását az éjjeli órákban a szomszédos kerten keresztül történt, amelyet aztán orgaz-dák segítségével a városban értékesítettek. A péküzem tulajdonosának már régen feltűntek az anyagkészletekben mutatkozó különféle hiányok, de a tolvajok oly óvatosan, ügyesen dolgoztak, hogy nem lehetett őket rajtacsípni. Most is csak a véletlen játszott közre abban, hogy a tolvajok rendőrkézre kerültek. Egy legutóbbi szállítás alkalmával a rendőrség tettenérte és letartóztatta a három jómadarat. A magukról megelégedeztek, hűtlen pékalkalmazottak ellen, akik a rendőrségen az elkövetett lopásaikról kimerítő vallomást tettek, megindult az eljárás.

— **Menedékház épül a Tordai hasadékbán.** Tordáról jelentik: Az „Erdélyi Kárpát Egyesület” — már évekkel ezelőtt elhatározta, hogy a Tordai hasadékat és annak környékét, felkarolja, gondozás alá veszi s a kirándulók részére pavillonrendszert épít. Ez ügyben az EKE diszelnöke: Bors Mihály földbir-tokos házában értekezletet tartottak. Ezt megelőzően egy bizottság báró Josika Gábor elnök vezetésével kiszállott a Tordai hasadékba, ahol helyszínrajzot készített arról a területről, ahová a menháza épül és amelyet Bors Mihály ajándékozott az EKE-nek. Ezután kezdetét vette az értekezlet, amelyen Szolnoky Gyula központi alelnök és több referens részleteiben ismertették a menháza ügyét. Ennek eredményeképpen elfogadást nyert a pavillon tervrajza, amely szerint az emeletes, villastílusban lesz kőből és részben téglából felépítve, a földszinten egy nagy teremmel, felügyelő lakással és konyhával, az emeleten pedig 2 sor lakószobával, egy közös folyosóról történő bejárattal. Dr. Balogh Ernő tanár ismertette azt az összeget, amelyet az EKE központja és tordai szakosztálya erre a célra fordítani fognak.

— **Gyomor, hó- és anyagcserebetegségeknek a természetes „Ferenc József” keserűviz az emésztőszervek működését hathatósan előmozdítja s így megkönnyíti, hogy a tápláló anyagok a vérbe kerüljenek.**

Juszupov hercegnő 25 ezer fontot keresett a Rasputin-filmen

London, március 7

A művészi és jogász körökét Európaszerte érdekelte az a „nagy per”, amit Juszupov Iréne hercegnő indított a Metro-Goldwyn filmgyár ellen a Rasputin-film miatt. A filmben, amely a hírhedt Rasputin életét és a cári házzal való kapcsolatait dolgozta fel, a történelemhez híven szerepel a Juszupov hercegi család is, sőt maga Juszupov Iréne hercegnő is.

A hercegnő úgy találta, hogy a film őt és családját ellenszenvenesen állítja be s ezzel erkölcsi kárt okoz neki. Ezen a címen kártérítési pert indított a filmgyár ellen. A rendkívül érdekes perben a bíróság most hozott ítéletet — és a hercegnőnek adott igazat, megítélve a részére 25 ezer fontot erkölcsi kártérítés címén. Így aztán a Rasputin filmben Juszupov Iréne hercegnő keresett a legtöbbet.

Sok hühö semmiért!

(Magánügy)

A multkoriban, mintegy két héttel ezelőtt, nagyon sűrűn emlegettem a dési interimárbizottságot! Mit szépítsem a dolgot, nem a leghizelgőbb jelzők kíséretében.

De nem is ok nélkül.

Izlés dolga bár, de magam részéről legalább egy kontinens nevében utálom a hullámvasutat. Már pedig ilyen érzéseim voltak, amikor az állomásról szánkón a városba tartottam...

Micsoda feneketlen szakadékok és milyen szédítő meredek volt az a lucskos hótakaró! Brr! Milyen ut volt! Azt hiszem, hogy két óra hajszálat ennek a viszontagságos és kalandos, nemkülönben életveszélyes szánkázásnak köszönhetem. Ráncos sem voltam azelőtt!

Életem legválságosabb perceit töltöttem a főtérig. Azon tanakodtam, hogy kire hagyjam végrendeletileg ennek a cikknek a megírását...

Aztán mégis kiszálltam. Az apróbb zúzdásoktól, véraláfutásoktól és a hevesebben képződött daganatoktól eltekintve, még a hajam szála sem görbült meg.

Azt hittem szinte, hogy kövezet síncs az összefagyott hóréteg alatt. Olyan gidres-gödörös, hepehupás, nton rázott a szánkó.

Ezer bocsánat ezért a hitért! Most látom, hogy nem is kövezet, hanem olyan remek, tiszta aszfalt van alatta, hogy párját kell keresni.

Azt is tudom, hogy a havat az interimárbizottság munkanélküliekkel takarította el. A dési nincstelenekre nagyon ráfért az a kereset, amit kaptak érte...

Mégegyszer bocsánat, uraim, azért, a mit akkor Önök felől gondoltam. Vegyék úgy, mintha nem gondoltam volna.

Szamosmegyei fiatalok

„FAKIRRA LESZ A LELKUNK”

Fülöp Józsefnek, a Szamosújváron élő, fiatal székely költőnek új verseskötete, amely a fenti címet viseli, kétségtelenül figyelemreméltó munka, mert egyik mondanivalója sem tévesztélt, sőt olvastuk után sokáig visszhangzik a fülben. A drámai erővel, tökéletes formakészéssel megírt költemények szinte kezeskedést válnak szerzőjükért, aki mindenesetre nyilvánosságot és nyomdafestéket érdemel.

★

Sztojka László, a fiatal dési költő, aki néhány írásával már a B. L.-ban is szerepelt, rövidesen szintén verseskötettel lép a nyilvánosság elé.

A dési farsang

Az idei karneválon mindenütt mértéktelenebbül tobzódtak az emberek, mint tavaly. A mulatnivágás általánosabb és fektelenebb volt, mint az elmúlt évben. Kevesebb pénzzel, de nagyobb lendülettel vetették magukat a feledésbe mindenhol. Mert a gondok — a pénzzel elmentésen — korántsem apadtak, sőt... Jaj, de mennyire! Mindenféle.

Désen is.

Elsőnek a katolikus egyház rendezett táncmulatságot, amit a ref. egyház bálja követett. Utánuk az „Agra” nevű országos görög katolikus egyet mősoros bálján mulatott a közönség.

Kifejezetten jelmezes, illetőleg álarcos mulatság csak egy volt Désen. A pompás sikerült, hangulatos estélyt a dési korcsolyázó egyesület rendezte.

A karnevált a Zsidó Nőegylet farsangi táncmulatsága rekesztette be, amelyen hajnalig tartó jókedv közepette mondtak buccut a farsangnak.

A vidám, táncos éjszakáknak, amelyeket olyan szürke, monoton hétköznapiak követnek...

Végre egy interimár...

Tessék korommal a kéménybe felírni: végre egy interimárbizottság, amely nemcsak ígér, hanem tesz is! Ilyen a dési...

Misem bizonyítja jobban, minthogy az idén már háromszor osztottak segélyt a nyomorgóknak, gyors egymásutánban.

Az interimárbizottság élén Farcasiu Joan dr. áll, míg az alpolgármesteri tisztséget Császár Ferenc dr. tölti be. Magában a bizottságban Ordentlich Ferenc, zsidó hitközségi elnök személyében, a dési zsidóságnak is van képviselője.

Az időközi-bizottság összevágatását az illetékesek meglehetősen szerencsésnek találják, mert azonkívül, hogy többségi, magyar és zsidó tagjai vannak, kárpitost, vendéglőst, közjegyzőt, orvost és papot, szóval a legkülönbözőbb rétegek embereit is megtalálhatják benne, nem úgy, mint a nemzetiparasztpárti rezsim idején, amikor a dési interimárbizottság csaknem teljesen ügyvédekből állott, aminek hátrányát is érezték!

Annyi bizonyos, hogy a közvélemény — ritka eset bár — rokonszenvezik a jelenlegi interimárbizottsággal!

Mindaddig, amíg így folytatja! T. i. az interimár!

Vakablak

Nahát!...

Megírom, de még akkor sem hiszem el, ha nyomtatásban látom! Nem bírom elhinnél! A, nem létezik!

Ezt a téstát!

Ugy történt a dolog, hogy egy emancipáltabb zsidó polgár saját portréjával lepte meg vallásos dési rokonait. A képmásnak ortodox szempontokból szörnyű hibája volt, mert az ajándékozót KALAP NÉLKÜL örököltette meg...

Nosza, lön nagy tanácskozás, hogy mitévők legyenek a bűnös portréval, amit mégsem akartak a sutba dobni, mert egyszer az a fránya, neológ rokon is betévedhet hozzánk...

Elvitték hát a képet egy fiatal, dési festőművészhoz, hogy pingáljon rá kalapot! Akkor derült ki, hogy a portré nem festmény, hanem nagyított, színes fénykép, amelyre legfeljebb fotográfiai trükkkel lehetne tökélséget hamisítani...!!!

Igy menekült meg az „akasztástól” a modern rokon!

Nahát!

Dés gyászja:

Meghalt Boca József dr.,

a szamosmegyei ügyvédi kamara dékánja

Ot haláleset egy év alatt a tragikus sorsu Boca családban

A dési középületeken gyászlobogók lengenek. Boca József dr. volt képviselő, a szamosmegyei ügyvédi kamara dékánja és a mezőgazdasági kamara elnöke, aki az Averescu-kormány idejében miniszterelnökségi államtitkár volt, 55 éves korában, rövid betegség után szivgyengésében meghalt.

A dúsgazdag Boca-családot az utóbbi évben sok tragikus haláleset érte. Alig egy éve még, hogy Bocané testvére, egy kolozsvári egyetemi tanársegéd felesége, halálos végű öngyilkosságot követett el. Röviddel ezután Bocaék 20 éves asszonylány, Puccas dr. dési ügyvéd felesége halt meg tragikus hirtelenséggel. A gyors egymásutánban lepergő halálesetek során Bocané szülei is meghaltak, míg most Boca dr. halála rázta meg a család élő tagjait.

Az elhunyt, aki félórával halála előtt saját maga diktálta tollba végrendeletét, még utolsó perceiben is olyan öntudattal rendelkezett, hogy megkérte feleséget, hogy haláláról Rómában élő fiát ne értesítsék. A fiatal Boca, akinek jogi doktorátusa van, Olaszországban a büntető jogban képezi tovább magát.

Boca dr. ismerőseinek jellemzése szerint hazafi volt, de a kisebbségekkel szemben mindig megértést tanúsított.

Az impozáns temetésén, amely vasárnap ment végbe, mondhatni csaknem egész Dés megjelent.

Látványnak is rettenetes:

A dési mozi cirkuszt rendez a szintársulatokkal!

Miért futnak zátonyra a város határában forgonyzó magyar színigazgatók?

Amikor legutóbb Désen jártam, szintársulatot yárt a város: Jódi Károlyékat, akik a közeli Zsibón játszottak. Láttam, hogy minden arcra kiült a várakozás. Valami kellemes izgalom terjengett a színházváros Désen, amely határozottan tapsolni szeretett volna...

Misem természetesebb tehát, hogy az első dési ismerőstől Jódiektól felől érdeklődtem.

— Jódiektól? — felelte rezignáltan — nem jöttek!

★

Lássuk hát, hogy milyen körülmények ütötték el a színháztoit Dés városának magyarságát?

Szögezzük le mindenekelőtt sürgősen, hogy az egész városban csak egy terem van, ahol szintársulat játszhat: a mozi helyisége. Ennek a mozinak, amely többségi kezében van, a vármegye maga vásárolt hangosfilm-vetítőgépet. Háromszáz-

ötvenezer lejért. (Amiben természetesen magyar adózók keserves lelei is szerepelnek!) Ez a gépvásárlás Bánut volt prefektus érdeme. Gustav Fröhlich és Jarmilla Novotna azonban kellene a désieknek is, de legalább annyira vágnak magyar szintársulat után is, amely eddig ritkán, ezután pedig talán már soha nem köthet ki Désen!

Hogy miért?

Hát, kérem, a megyének olyan szerződése van a mozival, hogy ilyen piti szintársulási célokra csak 45 napot engedhetnek át. Ami még hagyján volna, ha meg is lehetne kapni sok akadékoskodás után azt a termet! Mondjuk, hogy azt is elintézik, de akkor...

...akkor következik még a fekete leveles!

Mert a teremért 1160 lej kell esténként fizetni.

Persze, minden nélkül!

Antinevralgic

DR. NANU MUSCEL

az egyedüli gyógyszer influenza, migrén idegzsák, stb., ellen. Csakis eredeti csomagolásban árusítják.

Minden dobozban az orvos jelzésével ellátott 2 kapszula (ostyában) van.

Kapható

gyógyszertárakban és drogériákban

Fűtést, világítást külön számítanak fel.

A jegyszédőket, ügyelőket és kulisszatolatókat szintén felszámítják, mert ezeket a valóban nagy szaktudást igénylő tisztségeket mindenkor csak a mozi-bérlő kiváltságos emberei tölthetik be...

Volna még ugyan egy alkalmas terem Désen, de természetesen azt is az említett mozi tulajdonsága bérlő. Ez a helyiség pilanatnyilag üresen áll, csak azért, hogy valamilyen konkurens mozi ne vehesse ki... Valamikor tényleg pergették néhány filmet benne, de becsukták, mert a szobanforgó mozi-bérlő véleménye szerint Désen csak egy mozi lehet: az övé!

Bizony, Désen monopolizálták a színházszáma megfelelő termeket!

A mozi-bérlő lehetetlen feltételei minden közeledő színigazgatót elgáncsolják, sőt végzetesen el is riasztják...

Minék lehet ezt az eljárást nevezni?

Annyi bizonyos, hogy ez nem mozi?

Mégesak nem is színház!

Hanem cirkusz! Közönséges cirkusz!

Olyan cirkusz, amely a népnek sem kell.

Dési dumák dióhéjban

Annie Nichols, amerikai író: „Abris rózsája” c. szindarabja megismétlődött a múlt héten Désen. Az ifjú párt a tiszteletes után a rabbi is összeadta.

A leány: L. Fridus, egy dési zsidó pék leánya.

A férfi: U. Albin, református kereskedő.

A vegyes házasság tulajdonképpen nem is vegyes, mert U. Albin áttért a zsidó hitre, sőt azon a bizonyos rituális ceremónián is átesett... Egy metsző hajtott a végére rajta, több orvos jelenlétében.

Mert ehhez a leány szülei ragaszkodtak. Előzőleg ugyanis elleneztek a házasságot, aminek következtében a fiatalok megszöktek otthonról és egy közel faluban villámgyorsan megesküdtek egymással.

A zord szülők a múlt héten megenyhültek és hajlandónak mutatkoztak U. Albinnek fogadni, ha áttért a zsidó hitre és baldachin alá járul...

Megtörtént!

Még poharat is tört U. az ősi hagyományok szerint.

(Más vallásuaknál a hagyomány ezt a pohártörést csak néhányévi házasság után rendeli el!)

De mi ez, ahhoz az operációhoz képest?

Mennyit bír ki még manapság is egy szerelmes ember!

★

Münich József, volt rendőrkapitány házáról furcsa mende-mondák keringtek a városban.

Azt beszélték, hogy a lakásban éjjelről-éjjelre kísértetek járnak, kik minden butordarabon valóságos marsot dobognak, székeket dobálnak ide-oda, gyertyákat oltanak el, szóval roppant helytelenkednek.

Majdnem minden hónapban lehet olvasni valamelyik lapban, hogy valahol a világban, mit tudom én, egy sziléziai parasztgazda házában esetleg egy normandiai földműves tanyáján kísértetjárás van. Most úgy látszik, Dés volt soron és a szellemek Münichékhez kvártélyozták be magukat.

Bár tudom, hogy mit tartsak az ilyenről, felkerestem Münichéket, mert a dolog tagadhatatlanul érdekelt.

— Ugyan, kérem — mondotta a házgazda — jelentéktelen ügy az egész... meg akartunk tréfálni valakit!

Tréfa? És egész Dés beszéli?

Hol átt a „szellem”?

Meghosszabbították a téli vasuti kedvezményt

Bukarest, március 7.
Tekintve, hogy az idő még mindig elég hideg, a vasut vezérigazgatósága engedélyezte a téli fürdő- és üdülőhelyek részére az eddig élvezett vasuti kedvezményeket.

meghosszabbítását március 15-ig bezárólag. A téli fürdőhelyekre és sporttelepekre utazók tehát még március közepéig igénybe vehetik az 50 százalékos viteldíjkedvezményt.

Rettenetes pestisjárvány tizedeli India népét

Eddig 2866 áldozata van már a borzalmas ragálynak

London, március 7.
Ideérkezett jelentések szerint India középső tartományában a pestis legveszélyesebb formája, az úgynevezett bubo-pestis lépett föl, amely valószínűleg tizedeli a megfertőzött vidékek lakosságát.

A hivatalos kimutatások már eddig is 2866 halálos áldozatot tartanak számon.

A betegek száma egyre növekszik és a hatóságok majdnem tehetetlenek, mert a bennszülött lakosság még a legelemibb egészségügyi rendszabályokat sem tartja meg.

BACILUSOK

veszélyeztetik — különösen járványok idején — egészségét. Védekezzék ezen kórokozók ellen Anacot pasztillák rendszeres használatával, amelyek — Formaldehyd tartalmuk által — fertőtlenítik a szájüreget és a légző-

csövet. Tubus Lei 37.—

ANACOT

Dr. Wander r. t. üzemek készítménye

Végig a Zsilvölgyében

Háromezer bányászt építettek le Lupényban, vissza nem vettek egyet se, a munkanélküliek száma mégis csak kétszáz!

Munkáselbocsátás nem lesz, de munkásfelvétel sem — mondják a szénbányánál, ahol állandósult a helyzet

A japán dömping elgáncsolta a lupényi izzólámpagyár tervét

Lupény, március 7

Barnatestű, nagy hegyek szűzféhe csúcsai felnyulnak a fellegek közé, a völgykatlanban Lupény, a tizennégyezer lakosságú nagyközség, a bányatelep.

Hivatalos kimutatás szerint Lupényban csak kétszáz munkanélküli van. A hivatalosan, amint tudjuk, csak azok a munkanélküliek szerepelnek, akik elég érdemesek arra, hogy olykor egy-egy kis segélyt kapjanak. Így bajos volna megállapítani, hogy ennek a nagy fejlődésnek indult, de hirtelen megtorpant és visszafejlődött bányavárosának hány munkanélkülije is van tulajdonképpen!

A nagy leépítés megkezdése előtt 4800—5000 bányász dolgozott a lupényi bányákban, ezzel szemben a mai munkáslétszám alig haladja meg a kétezret. E

szerint legalább háromezer munkanélkülinek kellene lennie Lupényban, nem számítva a bányaleépítés és a gazdasági válság által maga után vont más természetű leépítéseket.

Itt a jegy — tessék beszállni

Csak hogy a háromezer leépített bányamunkás és napszámos régen nincsen már Lupényban. Ugy, amint leépítették, szállították is őket haza, ahonnan jöttek. A bányatársulat, amikor látta, hogy állandóan mutatkozó, leszállított üzemre kell berendezkednie, s az elbocsátott munkásoknak reményük sem lehet arra, hogy a közeljövőben munkába álljanak, kihirdette, hogy mindenki, akit elbocsátottak, utazhatik szűkebb hazájába, a vasuti költséget fizeti a társulat. A vasuti jegyen kívül kapott még utazólóul

minden családfő 200 és minden családtag 100 lej, azzal mehetett...

Egyideig vártak, remélték a tömegesen elbocsátott munkások, de amikor elfogyott minden tartalék és kenyérrel való, jelentkeztek a vasuti jegyért s az utazólóul: vitték szomorú sorsukat vissza a falukba, városok elhagyott külterkeire, hogy a maguk életével növeljék a tömegnyomort.

Mi lett azóta a lupényi háromezer, mi lett a zsilvölgyi többi ezer és ezer munkanélküli, hová vitte őket gyászos végzetük, hol nyomorogták át az azóta eltelt esztendőket, s hol nyomorognak még ma is, — azt senki sincs, aki megmondhatná. De Lupényban nincsenek munkanélküliek, illetőleg nincsenek ezerszámra, ha valamivel több is van, mint amennyi a hivatalosan szerepel!

AZ A BIZONYOS KÉT OK

— A lupényi leépítéseknek — mondotta a társulat egyik vezetőigazgatója, aki-vel a kérdéssel beszélgettünk — két oka volt. Az egyik, hogy a gazdasági válság következtében, úgy a vasut, mint a szénfogyasztó vállalatok kevesebb szénét használták, s így le kellett csökkenteni a termelést. A másik ok pedig az volt, hogy racionálizálni kellett a termelést, mert a szénárak annyira estek, hogy az eddigi rendszer mellett ráfizetéssel termelhettek volna csak az üzemek. Egyrészt tehát

át kellett térni a gépi berendezésre, amely meggyorsítja a munkamenetet, másrészt pedig üzemben kívül kellett helyezni azokat a bányákat, amelyeknek kitermelése nem volt többé kifizetődő.

Ilyen ki nem fizetődő bánya volt Lupényban a „Karolina” és a „Viktória”, amelyek közül a Karolínát beszüntették egészen, a Viktoriát pedig központosítottuk úgy, hogy az eddigi, többhelyen folyt bányászatot egyhelyre vontuk össze.

— Hány munkás dolgozik jelenleg Lupényban és mennyit?

— A munkáslétszám, amely állandónak tekinthető ezidőszakra, 1200, a tisztviselők és altszázak létszáma pedig 160. A napi termelés kb. 200 vagon, de csak 18—20 napot dolgozunk egy hónapban. Ezt a munkamenetet valószínűleg állandósítani tudjuk majd a nyári hónapokra is.

Elbocsátás nem lesz, de felvétel se

— Igazgató ur véleménye szerint kerülhet sor a közeljövőben arra, hogy a munkáslétszámot szaporítsa a bánya?

— Munkásfelvétel aligha lehet, mert a jelenlegi létszámmal is tudnánk többet termelni, ha erre szükség mutatkozna.

Vigasztaló azonban, hogy leépítésre sem fog sor kerülni, mert ezt a létszámot tartani tudjuk.

Vigasztaló az egyik, s szomorú a másik. A sokezer elbocsátott bányásznak így aligha lehet reménye arra, hogy viszontlássa a Zsilvölgye széndus hegyeit és aknáit.

Néhány hónappal ezelőtt hírek voltak forgalomban arról, hogy Lupényban felállítják az első romániai izzólámpagyárat: mi van ezzel a tervvel?

— Egyelőre nincsen szó róla. Megvonnának hozzá a szükséges épületek, jártak is itt külföldi érdeklődők, de úgy hírlik, hogy a mai viszonyok között nem volna

kifizetődő a gyár felállítása. Ebbe minden bizonnyal közrejátszik a japán dömping is, amely a már meglévő nagy európai izzólámpagyáraknak is veszélyes versenyt okoz.

Igy nyulik bele a távoli ázsiai Japánország az európai kis zsilvölgyi Lupény sorsába. Ha nem jön a dömping, úgy ma talán Lupényban izzólámpagyára van és néhány száz munkásnak kenyere. Talán éppen annak a néhány száznak, aki most a község háza előtti téren a napon ütkérezik és várja, hogy a „sültgalamb” vagy legalábbis egy kis kenyér a szájába repüljön, mert egyebet úgy sem tehet, minthogy várjon és reméljen!

A „Consum” és a kereskedők

A kereskedők panaszkodnak, hogy a bányatársulat nem engedi őket élni. A bányatársulat ugyanis ellátási raktárakat tart fenn munkásai és tisztviselői részére. Nem új intézmény ez, de régebben csak a legfőbb élelmiszeri cikkekkel látta el a „Consum” a bányák alkalmazottait, később azonban berendezkedett mindenfajta fogyasztási cikkek árusítására. A kereskedők ebben már illetéktelen, sőt jogtalan versenyt láttak és megjárták az összes megjárható fórumokat annak az érdekében, hogy az ellátási raktárakat betiltassák.

Mondanunk sem kell, hogy a kereskedőknek ez a mozgalmuk nem hozott eredményt. Egyebet hát nem is igen tehetnek, minthogy — panaszkodjanak a consumra. Ha a kereskedők érdekeit tekintjük, kétségtelen, antiszociális intézmény az önellátásnak ez a rendszere. Viszont ha a bányamunkások és tisztviselők érdekeit nézzük, akkor nagyon is szociális. Mert egyes közszükségleti cikkek ára ol-

csóbb a kereskedelmi forgalmi áránál, önköltségi árban, haszonmentesen kerülnek eladásra a cikkek, aztán megvan az a másik előnye az önellátás eme rendszerének, hogy a bányaalalmazottak akkor vásárolnak, amikor akarnak és annyit, amennyire éppen szükségük van. Nem kell azonnal készpénzben fizetni, ha nincs készpénz otthon, nem kell várni a fizetésig. És a vásárlás nem kötelező. A kereskedők ennél fogva kétféle módon is versenyre kelhetnek az ellátási raktárakkal: ha olcsóbban árusítanak és ha hitelt folyósítanak. . .

Lupény, a nevezetes. . .

Lupényban nevezetességei vannak. Itt van a legjobb szén. Lupényban van a megyében a legszebb község háza és kultúrpalotája, itt folyik a legintenzívebb sisportolás. . .

A lupényi sportegyesület nemrégiben megyei siversenyt rendezett, amelyen negyven versenyzője indult az egyesü-

letnek. A brassói országos siversenyen az egyesület versenyzője, Berkessy Sándor második lett. Az eredmény állítólag nem kielégítő, mert lehetett volna Berkessy első is. . .

Érdekessége különben Lupényban Sandru román görög keleti lelkész, aki huszonégyórán át mártíromságot szenvedett „március 15-ért”. Sandru lelkésznek ugyanis március 15-én van a születésnapja, amelyet hagyományosan meg szokott ünnepelni. Egy alkalommal elragadta a jókedve és odakiáltotta az elvonuló katonaság felé: „Traiancă cinci spre zece Martie! . . .”

Sandru lelkészt azonnal lefogták és letartóztatták. Csak nehezen tudta magát tisztázni a lázadás vádjá alól és megértetni, hogy ő nem 1848 március 15-ikét éljenzte, hanem a születésnapját! Sandru lelkész azóta nevezetes egyénisége Lupényban.

Egy gyászos, de örök emlék

Na és végül van még egy nevezetessége ennek a bányavárosnak. Méltóztatik emlékezni rá, tisztelt olvasó? Itt dördült el 1930-ban ama bizonyos sortűz, amelynek nyomán huszonkét halott maradt a csatatéren.

Rozvány prefektus ur örök emléket állított magának Lupényban, s a mauzóleumban huszonkét legyilkolt bányász lélek mécsese ég.

Pogány Marcel

Elégtételt ad a CFR

Csikszereda, március 7

Néhány héttel ezelőtt megírtuk, hogy Csikmadfalva és Csikszereda közötti vasuti szakaszon kellemtelen vasuti kalandja volt dr. Guiman György csikszeredai főszolgabírónak és Bonatiu János gyergyószentmiklósi adóellenőrnek. A két tekintélyes köztisztviselő másodosztályon utazott Csikszeredára. Madfalva után leszálláshoz készülődtek s ki mentek a folyósóra. Abban a percben érkezett két kaland kíséretében oda a menetjegyeket ellenőrző vasuti tisztviselő. A vasuti közeg rövidesen kiderítette, hogy kihágást követtek el. Másodosztályú menetjeggyel az első osztály folyosóján merészkednek leszállásra készülődni. Ezt büntetlenül nem lehet meguszni. Fejenként azonnali fizetés terhe alatt 400—400 lej bírságot szabott ki rájuk.

Az elképedt emberek hiába magyarázták a vasut emberének, hogy belülről nem láthatják, melyik a másodosztály folyosója és a leszállási kísérlet még nem jelent utazást. Nem használt semmit az érvelés, a vasuti ellenőr ragaszkodott álláspontjához s mivel a „kihágók” nem akartak fizetni, a csikszeredai állomáson éjjel háromnegyed 11 órától éjjel után egyóráig jegyzőkönyvet velük.

Most aztán fordulat állott be az ügyben. Dr. Guiman főszolgabíró és Bonatiu ellenőr átiratot kaptak, a CFR bukaresti vezérigazgatóságától, miszerint a csikszeredai állomáson tulbuzgalomból kivett bírságukat törölték az államvasutak és a beindított eljárást megszüntették ellenük.

Tehát a vasut elégtételt szolgáltatott az oktalannak, fél éjszakán át zaklatott tekintélyes tisztviselőknek. De mikor ad elégtételt azon névtelenek százainak, akiket hasonló, sőt sok esetben sokkal kevesebb okért újból és újból zaklatnak, szidnak és emberi mivoltában lealacsonyítanak a székelty körvasuton?

K Ö Z G A Z D A S Á G

Tizennégy mezőgazdasági kamara lesz az országban

Bukarest, március 7.

A szakkamarák számának leszállítása ellen az érdekelt gazdasági körök részéről megindított mozgalom ugylátszik, a mezőgazdasági kamarák esetében is nem eredményt mutat fel. A kereskedelmi- és iparkamarák számát tudvalevőleg az eredetileg tervezett tizenkettőről huszra emelik fel, a mezőgazdasági kamaráknál pedig a földmivelésügyi minisztérium tizennégyre akarja felemelni a számot. Természetesen az érdekeltet ez korántsem elégíti ki, s folytatják akciójukat azért, hogy az ország összes fontosabb vidékén megmaradjon a kamara.

Vetéshelyzet világszerte

Az Egyesült Államokban az elmúlt héten néhány hatalmas erejű vihar seprte végig az országon, valamennyi déli államból pedig igen nagy esapadékok jelentettek. Illinoisban 8 hüvelykes hó esett. Igen sok vidéken a hóvihart nagy esők és jégesők követték. A buza délnyugaton általában kielégítő, csupán Texas és Oklahoma egyes vidékein kívánnak több esapadékok.

★

Kanadában mindenfelől ismét igen erős fagyokat jelentenek. Hatalmas hóviharak szántották végig a déli prériatartományokat.

★

Angliában és Írországban a partvidékeken mindenütt hideg szelek járnak. A legutóbbi éjszakákon erős fagyok is voltak, a keleti részekben és Walesben pedig havazott is. Lincolnshireben most volt a legnagyobb havazás az egész télen, a hőmérséklet pedig 9 fokra szállt alá. A mezői munkálatokat kénytelenek voltak félbeszakítani, de a gazdák serényen készülődnek a tavaszi munkákra. A buza az utolsó jelentések óta nem romlott.

★

Oroszországban meglehetősen aggodnak az őszi vetések sorsa iránt, mert az ország legtöbb részében a földeken vastag jég réteg képződött, a legutóbbi enyhe idő után bekövetkezett fagyok miatt. A helyzet egyébként változatlan.

★

Németországban az időjárás az évszaknak megfelelő és a tavaszi munkákat rövidesen megkezdik.

★

Franciaországban az elmúlt héten az idő valamivel enyhült, de éjszaka még igen sok helyen elég kemény fagyok voltak. Attól félnek, hogy az őszi búzában újabb fagykárak lesznek. Az őszi zab is igen sokat szenvedett a fagytól és sokhelyütt újra kell vetni. A tavaszi mezői munkák elkéstek, de mindenütt igyekeznek utánaapótolni.

★

Görögországban legutóbb elég hideg volt az idő, erős éjszakai szelekkel, azonban sehol sem okoztak károkat az őszi vetésekben.

★

Északafrikában az általános mezőgazdasági helyzetet most már jóval optimistikusabban ítélik meg. A tengeri késői elvetése ellenére is a fejlődés mindenütt elég jó és az eddigiek szerint elég jó termésre van kilátás.

★

Argentínában az előző heti záporosok után a múlt héten az időjárás igen szép és kedvező volt. A legutolsó becslések szerint a tengeri állapota a buenos-airesi kerületben alatta marad a normálisnak, Entre Riosban pedig igen gyenge. Északi Cordobában a tengeri palánták 83 százaléka elpusztult, a többi vidéken a helyzet elég jó. Az árpa és zab vetését a ködös időjárás akadályozza.

★

Ausztráliában könnyebb esők és erősebb záporok váltakoztak, különösen Újdelwalesben. A gazdák visszatartják termésüket a jobb értékesítés reményében.

★

Indiában az északnyugati buzatermő vidékeken ismét voltak kiadós esők, amelyek nagyon jótékonyan hatottak a legutóbbi szárazság után. Az ország többi részében azonban általában tovább tart a szárazság, ami nagyban hátráltatja a vetések fejlődését. A korábban árlelő területeken a búzát és lent learatták.

Jelentés a mezőgazdasági helyzetről

Milyen árakon vásárolt búzát az állam

Bukarest, március 7.

A mezőgazdasági helyzetről szóló legújabb jelentés szerint február hónap második felében a hőmérséklet az egész ország területén érezhetően javult és a sík vidékeken beállt a hóolvadás. Ha az idő ilyen kedvező marad, a mezőgazdasági munkálatok rövidesen megkezdődhetnek.

Az 1933 őszi búzával bevetett terület a legutóbbi becslés szerint 2,515.000 hektárra rug, szemben az előző évi 2,877.000 hektárral, vagyis 362.000 hektáros, tehát 12,6 százalékos csökkenés mutatkozik.

Most kerültek nyilvánosságra a végleges adatok az 1933 évi kukoricatermésről. Eszerint a tavalyi termés 455.442 vagon

volt, szemben az előzőévi 599.297 vagonnal. Az átlagtermés hektáronként 940 kg. volt, míg 1932-ben egy hektár 1250 kg-ot adott. A leggyengébb átlag-terméseredmény Erdélyben és Bukovinában volt. A begyűjtött kukorica legnagyobb része azonban nedves. A kormány intézkedésekre kényszerül, hogy a silány kukoricatermés okozta káryezeten segítsen. Máris 120 milliót alapot szavaztak meg kukoricavetőmag céljaira, amelyet jórészt Jugoszláviából hozunk be.

Ugyanakkor a buza-kormánybiztosság — amely, mint tegnap közöltük, újból megkezdte működését és nekilát az árfeljavító vásárlásoknak — közleményt adott

ki az új buzavásárlásokról. Eszerint a kormánybiztosság közli a termelőkkel, hogy alantasszerveinek az alanti árakon való vásárlásra adott utasítást:

75 kg-os búzát 5 százalékos idegen anyaggal 31 ezer lejért vagononként, 72 kilóst 10 százalékos idegen anyaggal és 20 százalékos rozssal 20 ezer lejért, 78 kg-os búzát 3 százalékos idegen anyaggal 33 ezer lejért; átadva franko a termelési vidék gyűjtőraktárában.

A kormánybiztosság kéri még egy a hivatalos szerveket, mint a termelőket, hogy értesítsék telefonon, ha a fenti árakon nem akadnának vevők. Távirati címe: „Comisgrâu”.

Megkezdte munkáját Kézdivásárhelyen a tejszövetkezet

Unőró munka a háromszéki gazdák között

(Kézdivásárhely.) Igen nagy hiányt pótol ez a fiatal szövetkezeti alakulat, amely uttoróként hivatva van a felsőháromszéki gazdákat a közös cél érdekében termelési mód és közös értékesítés előnyeire rávezetni. A tejszövetkezet március elsőjén kezdte meg működését. Jakabos Sándor nyugtató fiatal gazda technikai vezetésére, alapszabály szerint, kiterjeszthet, Kézdivásárhelyen működik. A tejet összegyűjtők és faluról beszállítók, a könyvelő, raktárszemélyzet az első pár hónapban ingyen dolgozik s amint látszik, jó eredménnyel. Első nap 80, második nap 280, harmadik és negyedik napon 400 liter tejet szolgáltatott be a vidék gazdái. A szövetkezet felvevőképessége ennél sokkal nagyobb és termékeinek teljes piacot tud nyújtani a brassói Ágisz fogyasztási

szövetkezettel és a siménfalvai „Transilvania” magyar szövetkezeti központtal összeműködve.

A gazdasági fellendülés első pillérét fogja Kézdiviben ez a szövetkezet lerakni, olyan alapos kitartással, mint amilyen alaposan a beindítás munkája történt. Nagy mennyiségű tej naponta biztos elhelyezése a gazdának jó pénzért, de a növendék-állat és sertéshizlalásnál a másodlagos termékek felhasználása, mint amilyen pl. a lefőlőzött, u. n. savanyú tej jó és alapos hasznát hajt, nemcsak az üzletrésszel rendelkezőknek, de mindazon gazdáknak, akik a szövetkezethez fordulnak. Ez a hízalásra igen alkalmas tej nagy mennyiségben literonként ötven baniért kapható. A vaj értékesítése főleg Bukarest és Brassó piacain történik s a legelső szállítmány a napokban indul Kézdivásárhelyről.

Kisajátítás útján akarják végrehajtani a konverziót

Bukarest, március 7.

A Tempo értesítése szerint a végleges konverziós törvény elkészítésével foglalkozó bizottság tegnapi ülésén bevonták a tanácskozássokba Djuvara Mirceát, a neves közjogászt is. Arról volt szó, hogy milyen formában hajtsák végre az adósságok, elsősorban a mezőgazdasági adósságok tervezett leszállítását, anélkül, hogy a hitelezők ismét alkotmányellenességi kifogásokat érvényesíthessenek a legfőbb bíróságnál, mint az a múltban megtörtént. Djuvara, aki mostanában járt Párisban és ott a legnevesebb francia közjogászoktól kért tanácsot, kifejtette, hogy a ké-

dést alkotmányosan kisajátítás útján lehetne elintézni.

Ahogy a háború után a földet, úgy most a követeléseket sajátítanák ki, magasabb állami és szociális érdekre való hivatkozással, az alkotmány 16. szakasza alapján.

Ez esetben azután a hitelezők nem élhetnének alkotmányjogi kifogással a követelések tulajdonjogát biztosító alkotmányos előírások ellenére sem.

A konverziós bizottság egyelőre tanulmányozza Djuvara előterjesztését. Hivatalos jelentés a döntésről még hiányzik.

A közgazdaság hírei

A TORDAI MUNKAKAMARA AZ IPARENDELYEK ILLETEKEINEK CSÖKKENTÉSÉÉRT

(Torda.) A tordai munkakamara kisipari szakosztálya Mundrucz Miklós elnök indítvány alapján lépéseket tett arra, hogy az ipar engedélyek kiváltásával járó városi és állami illetékeket a felére szállítsák le. Ezzel azt akarta a munkakamara elérni, hogy egyfelől a régi iparosok ne adják vissza iparukat, másfelől pedig lehetővé váljék a fiatal iparosok önállóítása. A javaslatokat felterjesztették a kolozsvári központi munkakamarához.

JAPÁN VILLANYKÖRTE A ROMÁN PIACON

(Bukarest.) A japán dömpingről Európaszerte keringenek a riasztó, sokszor romantikus

tulzott hírek. Nemrégiben beszámoltunk arról a híradásról, hogy a japán villanykörte utban van hozzánk is. Most egyik megbízható bukaresti szaklap befejezett tényként közli, hogy egy nagy temesvári villanyostársaság megállapodott a bécsi japán kereskedelmi központtal. A megállapodás szerint a román társaság átveszi a japán villanykörte egyeduralmát egész Románia területére. Hogy azután tényleg dömpingárakkal törnek-e be a piacra, arról még nincs jelentés.

A VAGOTI SZARNYASOK VITELDIJA

(Bukarest.) A vasut kereskedelmi igazgatósága elrendelte, hogy a ki-vitelre szánt levágott madarak viteldiját a jövőben a rendes díjszabás 11. szakasza

helyett a 9. szakasza alapján állapítsák meg.

VISSZAHELYEZIK A TORDAI PÉNZÜGYIGAZGATÓSÁGOT

(Torda.) Az új kormány megtette a lépéseket arra, hogy a nemzeti-parasztpárti kormány által az ország sok helyén széttagolt pénzügyi igazgatóságokat, amelyek között van a tordai is, a régi formájukban helyezzék, illetve állítsák vissza. Április 1-én megszűnik tehát az a lehetetlen helyzet, amelyben a tordamegyei adófizetők voltak, hogy t. i. ügyes-bajos dolguk elintézésére végett a messzefekvő, nehezen elérhető Gyulafehérvárra kell menjenek.

FELFAGYÁS ELLENI VÉDEKEZÉS.

Tekintettel arra, hogy az időjárás alakulása folytán a vetések a felfagyás veszélyének vannak kitéve, nagyobb károsodások elkerülése végett ajánlatos lesi a vetéseket lehangereitni, amint a talaj állapotát megengedi, lehetővé teszi a hengereket. Ezzel a felfagyás által okozott kár elkerülhető, vagy nagy mértékben csökkenthető. A későn alkalmazott hengereles már nem segít a bajon. Hengereles után 10 nappal fogasolni kell, hogy a talaj hajszálcsövességét megszüntessük és ezzel a talaj nedvességét megőrizzük.

★ A bécsi tavaszi vásár. Az idei Bécsi Nemzetközi Vásár március 11-től 18-ig terjedő időben fog lezajlani. A Mintavásáron ezuttal még az eddigieket is jóval felülmúló gazdag kiállítási anyag kerül bemutatásra, mivel nem csupán az ausztriai ipari rétegek, hanem a külföldi gazdasági tényezők is tudatában vannak ezen kiállítás fontosságának. Magyarország egészen eredeti népművészeti alkotásokkal kívánja emelni ezen nagyjelentőségű kiállítás színvonalát. Minden másfajta hírességgel szemben közzölhetjük, hogy az osztrák kormány erőfeszítéseinek eredményeként Ausztriában újra helyreállott az eddigi megszokott rend és nyugalom és újabb zavargásoktól semmiesetre sem kell tartani. A Bécsi Vásár megtekintésére utazó közönség ezúton is jelentős kedvezményekben, valamint az osztrák és külföldi vasutvonalakon menetdíjmérséklésben fog részesülni.

Országos élelmiszerkiállítás Bukarestben

(Bukarest) Az idén, a nyár elején, megrendezik Bukarestben az első romániai országos élelmiszerkiállítást, amely az élelmiszerszakma összes ágait képviselni fogja. A kiállítás a közegészségügyi és munkaügyi minisztérium védnöksége alatt áll s a legjobb szakértőkből álló bizottság fog véleményezést adni a kiállított termékekről. Valószínű, hogy a kiállítást kedvezményes vasuti viteldijjal lehet megtekinteni.

A TARSADALOMBIZTOSÍTÁS egységesítő törvénykönyve utasításokkal, román és magyar nyelvű kiadásban megjelent. Fordította Ormai István tanácsos. Ára 35 lej. Postai szállítással 45 lej. Kapható a Brassói Lapok könyvostályában.

Ellenzéki roham a kormány ellen

Nae Jonescu szabadonbocsátása és újbóli letartóztatása miatt

A szenátus megszavazta a közigazgatási törvény módosítását

Bukarest, március 7.

A képviselőház keddi délutáni ülésén napirend előtt Junian kérdést intézett a kormányhoz, van-e tudomása arról, hogy Nae Jonescut, Cuvântul című lap volt főszerkesztőjét, akit tegnap szabadon bocsátottak, az éjjeli ismét letartóztatták. Miért történt ez? Ki az értelmi szerzője ennek az önkényességnek? Titulescu ugyanis nem lehet. Miért játszik a kormány az emberi szabadságjogokkal? Ez az eljárás is bizonyítja a kormány tájékozatlanságát, mielőtt az ország a lázongás felé halad.

Madgearu is tiltakozik a törvénytelen fogvatartások ellen s felteszi a kérdést, miért engedték ki és miért tartóztatták le újból Nae Jonescut.

Goga a letartóztatásban levő vasgárdisták javára helyzetét leírhatatlannak mondja. A foglyoknak nincs hol aludniuk. Akiiket közütk kiengedtek, azoknak nyilatkozatot kellett

aláírni, hogy nem vesznek részt többé politikai mozgalmakban. Ő is felteszi a kérdést, ki rendelte el Nae Jonescu szabadonbocsátását és újbóli letartóztatását?

Argetoianu csatlakozik az előtte szólók kérdéséhez. Megállapítja, hogy a kormány diktatórikus eszközökhöz folyamodik azzal az ürüggyel, hogy a jobboldali diktatúrától védelmezi az országot. Ennél már jobb a nyílt diktatura, mert a kormány nem tudja, mit akar.

Giurescu georgista parlamenti vizsgálatot kér az ügyben.

Jamandi belügyi alminiszter azt válaszolja, hogy ami Nae Jonescunak újbóli letartóztatását illeti, ebben a kérdésben egyedül az igazságszolgáltatás illetékes. Ami a Vasgárdát illeti, nem lehet különválasztani a három merénylet büntetését az összeesküvés értelmi szerzőinek a felelősségétől.

Argetoianu: Mi az? Talán Nae Jonescu is gyilkos?

Jamandi: Nae Jonescu még nem olyan fontos tényezője az ország közéletének, hogy miatta perbe fogják és vád alá helyezték a kormányt.

Junian: A kormány csupa visszaélést követ el: visszaélés és ostromállapot és annak fenntartása is. Utal Ausztriára, ahol a kormány rögtön a forradalmi felkelés leverése után megszüntette az ostromállapotot.

Jamandi: A kormánynak minden oka megvan az ostromállapot fenntartására.

Junian: Nae Jonescu személye eléggé markáns, mert hiszen neve szorosan hozzáfűződik a restauráció tényéhez. A kormány erőszakossága csak újabb erőszakosságokhoz vezet s a börtönök ebből a szempontból nem a legalkalmasabb iskolák.

A SZENATUSBAN

parlamentari kezdeményezésből törvényjavaslatot nyújtottak be, amely szerint az állam havi 15 ezer lejnyi életjáradékot biztosít Mosol-tábornok özvegyének. A többség kimondta a javaslat tárgyalására a sürgősséget. Ezután Jorga volt miniszterelnök itt is szóba hozta Nae Jonescu szabadonbocsátásának és újbóli elfogatásának ügyét. Szükségesnek tartja a katonai hatóságok tekintélyének megvédelmezését a politikai befolyásokkal szemben.

Inculetz belügyminiszter kijelenti, hogy minden ügyben, amely Duca miniszterelnök meggyilkolásával áll összefüggésben, a katonai hatóságok illetékesek, a kormánynak tehát nincs köze a dologhoz.

A napirend során Juca belügyi alminiszter választott a közigazgatási törvény módosításáról szóló javaslat ellen felhozott kifogásokra s kérte a többséget, szavazza meg a módosított törvényjavaslatot, ami meg is történt.

KIRÁLYI KIHALLGATÁSOK

Antonescu igazságügyminiszter kedden délután bemutatta az uralkodónak az új állampolgári törvény javaslatát, amelyet még ezen a héten beterjeszt a parlamentnek.

Politikai körökben feltűnést kelt, hogy délután királyi kihallgatásra hívták Angelescu dr. közoktatásiügyi minisztert.

Az Adeverul értesülése szerint a Duca merénylet pere március 15-én kezdődik meg a bukaresti hadbírószágon.

Ujabb elképpeszítő fordulat a Stavisky-botrányban

Nyomában vannak

Prince bíró gyilkosainak

Romagninoné nagy fehér-fekete kutyája, amelyet a gyilkosság éjszakáján Dijonban láttak — Hol járt Romagnino gépkocsija azon az emlékezetes éjszakán

Felfüggesztették a párisi fellebbviteli bíróság helyettes főügyészét, aki meg akarta mérgezni magát, amikor a felfüggesztésről értesült

Páris, március 7.

Ugy látszik, hogy a Stavisky-botrány ügyében még soká nem ülhetnek el az izgalmak, mert minden nap újabb meglepő fordulatot hoz.

Cheron igazságügyminiszter hétfőn kihallgatáson jelent meg Lebrun köztársasági elnök előtt. A kihallgatás eredménye az lett, hogy a köztársasági elnök ellenjegyezte azt az igazságügyminiszteri végzést, amely Hurlauxot, a párisi fellebbviteli bíróság helyettes főügyészét felfüggeszti állásából.

A végzés indokolása nagyon egyszerű és érthető: a vizsgálat során bebizonyosodott, hogy Hurlaux helyettes főügyész összeköttetésben volt a hírhedt szélhámosossal, tehát jogos az a gyanú, hogy része van az elkövetett szélhámoságokban is, vagy legalább is van oka arra, hogy a vizsgálat menetét gáncsolja, magát mentegesse.

Hurlauxnak a felfüggesztéséről intézkedő határozatot a hivatalában kézbesítették ki. Amikor megértette, hogy miről van szó, elsápadt. Később porokat szedett elő és be akarta venni azokat, de megakadályozták.

A kezéből kicsavart porok mérge-készítmények voltak.

Hurlaux tehát meg akarta mérgezni magát, amikor látta, hogy helyzete már menthetetlen. Azóta állandó őrizet alatt tartják.

A fellebbviteli bíróság helyettes főügyészének felfüggesztése, valamint az öngyilkossági kísérletről elterjedt hírek újra felajzították az izgalmakat. A képviselőház hétfő esti ülésén egymás után hangzottak el a kérdések, interpellációk, támadások és vádaskodások. Az ellenzék keményen támadta az igazságügyminisztert, hogy a dijoni rejtély még mindig megoldatlan, Prince bíró gyilkosai szabadon járnak s bizonyára nem riadnak vissza újabb gyilkosságoktól sem, ha ennek szükségét látják.

RÖVIDESEN KI KELL DERÜLNIE AZ IGAZSÁGNAK

A parlamenti támadások hatása alatt Cheron igazságügyminiszter újra érintkezésbe lépett a dijoni főügyessel és tudomására hozta, hogy

a legrövidebb időn belül eredményt akar látni.

Azután közölte a kamarában, hogy a dijoni ügyész biztató ígéretekkel tett. Jelentette azt is, hogy Prince bíró másodszor is kihantolt hullájának a veséjében, a májában és tüdejében a dijoni orvosszakértő kábító mérgek nyomait mutatta ki. Ez azért feltűnő és jelentős, mert az első kihantolásnál a párisi orvosszakértők szerint a mérgeknek nem volt nyoma s ezzel a megállapítással a nyomozást részben késleltették, részben elterelték a helyes irányból.

A parlamenti vizsgálóbírószágon Staviskynét

hallgatta ki legújabbán. Az asszony vallomásából nem adtak ki semmi hivatalos jelentést, hírek vannak azonban arról, hogy a hatóságok újabb nagy feltűnést keltő letartóztatásokra készülnek.

Egyre bonyolultabbá válik Stavisky volt titkáranak, Romagninonak az ügye is. Romagninot menekülés közben tartóztatták le. A párisi sajtó jöideig azt hitte, hogy azokat a csekkszelvényeket, amelyek elárulták mindazoknak a neveit, akik Staviskyvel „üzleti” összeköttetésben voltak, tőle kapták meg a hatóságok. Most aztán kiderül, hogy tulajdon-

Felesége ölette meg a meggyilkolt aradi őrmestert

Tiszázódon az ujaradi Veszthely-telep borzalmas éjszakájának minden részlete

Arad, március 7.

Az ujaradi Veszthely-telepen történt borzalmas gyilkosság ügyében váratlan fordulat állott be. A megindított rendőrségi vizsgálat megállapította ugyanis, hogy

a gyilkosság Lorenz Jakabénak, az áldozat feleségének a tudtával, sőt egyenesen felbujtására történt.

A rendőrség megállapította azt is, hogy a gyilkosságot Fehér János gazdálkodó és Lorenzné felbujtására Zambó Tóth István 20 éves munkanélküli fiatalember követte el.

A rendőrség megállapításai szerint a gyilkosság előzményei és lefolyása a következő volt:

Fehér János gazdálkodó, aki máskéülben nős ember, évek óta szerelmi viszonyt folytatott az őrmesternével. Az utóbbi időben az asszony nagyon sokat panaszkodott a gazdálkodónak és kijelentette, hogy ő nem tud tovább élni az urával és megpendítette Fehér előtt azt a gondola-

tot, hogy milyen megkönnyebbülés lenne mindkettőjük számára, hogyha az őrmestert eltennék láb alól.

Fehér János magáévá tette az asszony javaslatát. A két embert a beszélgetés óta állandóan foglalkoztatta a gyilkosság terve. Végül is elhatározták, hogy rábírájk Fehér jóismerését, Zambó Tóth Istvánt arra, hogy

3 ezer lejért, gyilkolja meg az őrmestert.

A gyilkosság estéjén Lorenz Jakabné 8 éves kislányával átment Fehérnéhez és egész éjjel ott maradt. Éjjel után kislányval együtt ura elé indult. A kocsmából ugyanekkor indult el az őrmester is Fehér János és Zambó Tóth István társaságában. Amikor az asszony találkozott a kis csoporttal, csatlakozott hozzájuk és hazafelé indultak. A Veszthely-telep egyik legötöttebb részén aztán, Fehér újból rábeszélte Zambó Tóth Istvánt, hogy a gyilkosságot hajtsa végre. Ezután Lorenzné kislányával együtt előre ment, Fehér is el-

bucsuzott és az őrmester egyedül maradt Zambóval. Ami ezután következett, Zambó mondotta el.

Fejszével körülbelül nyolcszor szíjtott le a mit sem sejtő őrmester fejére.

Miután meggyőződött a halálról, jelentette azt Fehérnek. Fehér értesítette Lorenznét, majd mindketten a gyilkosság színhelyére mentek és hazaküldtek Zambó Tóth Istvánt.

A rendőrség megállapította azt is, hogy a két felbujtó azon tanakodott, hogy ne vesse-e vízbe a holttestet? Végül is abban állapodtak meg, hogy nem nyulnak hozzá. Ezután Lorenzné hazament, Fehér is hazafelé indult, magával vitte a fejszét is, otthon megmosta a feres szerszámot, majd nyugodtan lefeküdt és elaludt.

A rendőrség most azon igyekszik, hogy a Lorenzné 8 éves kislányának szerepét tisztázza az ügyben. A fiúcska vallomásaiban ellentmondások merültek fel, úgyhogy a rendőrség azon az állásponton van, hogy a kiefiut előre betanította az anyja, hogy a rendőrség előtt mit kell mondania.

Fehér János és Zambó Tóth István a legapróbb részletekig töredezmesen mindent elmondottak a rendőrség előtt, csak Lorenzné tagad még kétségbeesetten.

A vizsgálat a legnagyobb eréllyel folyik.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundatia pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.